

1. Təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanununun mahiyyəti nədir ?

- populyasiyaların məhv olma təhlükəsi
- kimyəvi elementlərin yayılması və parçalanması
- ✓ ətraf mühitin qorunmasının əsası
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti
- dünya okeanındakı su dövranları

2. Konsument və destrukturların birləşməsindən yaranan orqanizmlər necə adlandırılır ?

- ✓ heterotrof
- biokosmik
- homestazm
- neterotrof
- avtotrof

3. Canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı necə adlanır?

- ✓ biogeokimyəvi dövran
- ayrı-ayrı maddələrin dövranı
- qazların dövranı
- böyük su dövranı
- böyük bioloji dövran

4. Sənaye və məişət ehtiyacları üçün istifadə edilən oksigeninin miqdarı nə qədərdir ?

- 0.15
- 0.4
- ✓ 0.23
- 55 /%
- 0.7

5. Oksigen, azot, karbon və fosforun ən çox dövr etdiyi mühit hansıdır ?

- termosfera
- okean yatağı
- üst mantiya
- biogeosenoz
- ✓ ekosistem

6. V.İ.Vernadski biogeokimyəvi tsiklları hansı dövrəyə aid edirdi?

- üzvi maddələrin dəyişməsi dövrəsinə
- biosferin kiçik dövrəsinə
- ✓ ayrı-ayrı maddələrin dövrəsinə
- böyük bioloji dövrəyə
- kiçik su dövrəsinə

7. Biosferin özünü tənzimləmə sistemi necə adlanır?

- ✓ homeostazm
- biogeosfera
- evrioksibiont
- mutyualizm
- parabiosfera

8. Aşağıdakılardan hansı V.İ. Vernadskinin təlimidir ?

- √ « canlı orqanizmlərin geoloji rolu»
- « İnsanın biosferdə fəaliyyəti »
- «Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti»
- «təbiətdən istifadənin enerji effektivliyi»
- « Enerji axınlarının biristiqamətliyi»

9. Canlı və cansız maddələrin sintezindən yaranan hissələr necə adlanır ?

- energetik maddələr
- destruktiv maddələr
- abiotik maddələr
- √ biratıl maddələr
- radioaktiv maddələr

10. Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlərin yaratdığı biogen maddələrin mənşəyi necədir?

- √ üzvi və üzvi-mineral
- mineral və çökmə
- qeyri-üzvi və maqmatik
- çökmə və metamorfik
- kimyəvi və üzvi

11. Analoji ekologiya elminin yaradıcısı kim olmuşdur ?

- √ V.İ.Vernadski
- V.V.Dokuçayev
- L.Dollon
- İ.P.Gerasimov
- H.Ə. Əliyev

12. İnsan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır ?

- √ oksigen
- karbon
- hidrogen
- dəmir
- kalsium

13. Avtotrof kütlələr hansı prosesin köməyi ilə inkişaf edir?

- √ fotosintez vasitəsilə
- rütubətləmə ilə
- humusun çoxluğu ilə
- kübrələr vasitəsilə
- tozlanma ilə

14. Biosferdə mövcud olan destrutor bitkilər hansılardır?

- √ çoxhüseyrəli mikroskopik bitkilər
- bataqlıqdakı torf bitkiləri
- kənd təsərrüfatı bitkiləri
- okean dibindəki yosunlar
- həmişəyaşıl meşə ağacları

15. Aralarında daima enerji mübadiləsi gələn və bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərən biosfer hissələri hansılardır ?

- √ biotop və biosenoz
- konsument və biokos
- biotop və zoosenoz
- edafotop və biosenoz

- ekosistem və mühit

16. Əhəng və təbaşir süxurlarının yaratdığı kalsium-karbonat birləşmələrinin yaranma mənbəyi nədir ?

- √ mikroorqanizmlərin skeletləri
- üzvi faydalı qazıntılar
- bitkilərin çürüntüləri
- püskürmə materialları
- maqmatik kütlələr

17. Biosferdə mövcud olan hansı məhsullar biokosmik kütlə adlandırılır?

- √ çöküntü süxurları
- kimyəvi süxurlar
- qeyri-üzvi süxurlar
- biotik süxurlar
- biogeokimyəvi süxurlar

18. Digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malik təbəqə hansıdır ?

- √ biosfer
- litosfer
- hidrosfer
- ekzosfer
- atmosfer

19. Günəş aktivliyinin dəyişməsi hansı hadisələrin yaranmasına səbəb olur?

- √ populyasiyaların sayının kəskin artmasına
- ozon təbəqəsinin sürətlə nazikləşməsinə
- maddələrin qeyri-bərabər paylanmasına
- canlı maddələrin metabolizminin azalmasına
- yağıntısız günlərin sayının artmasına

20. V.İ.Vernadskinin fikrincə insanın təbiətdəki əsas rolu nədən ibarətdir ?

- √ biosferin mərkəzi hissəsini təşkil edir
- təbiətdəki bütün canlılara mənfəət təsir göstərir
- planetar hadisələrin aktivliyini artırır
- maddələrin təkrar olaraq paylanmasına nəzarət edir
- populyasiyaların artmasının tənzimləyir

21. Canlı orqanizmlərin cəmi olan canlı maddə fikrini kim söyləmişdir ?

- √ V.İ. Vernadski
- V.V.Dokuçayev
- K.F.Rulye
- S.P.Kraşennikov
- N.A.Seversov

22. Edvard Zyuss tərəfindən 1875-ci ildə elmə gətirilmiş termin hansıdır ?

- √ biosfer
- atmosfer
- tropopauza
- coğrafi təbəqə
- ekologiya

23. Trofik əlaqələr hansı proseslər zamanı baş verir ?

- √ biosenozda bir növün digər növün hesabına qidalanması
- canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin dəyişməsi
- okean çökəkliklərindəki mikroorqanizmlərin məhv olması
- temperaturun və yeraltı təzyiqin dəyişməsi
- ekosistemdə biotopların sayının artması

24. Dünyanın ən kasıb biosenozları hansı ərazilərdə yayılmışdır ?

- mülayim qurşaqlarda və bataqlıqlarda
- √ qütb səhralarında, şirklənmiş su hövzələrində
- mərcan rifləri, okean çökəkliklərində
- dağ zirvələrində və ekvatorial meşələrdə
- tropik meşələrdə və çay vadilərində

25. Fitofaqlar hansı təbəqə tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanır ?

- √ atmosfer
- noosfer
- biosfer
- litosfer
- hidrosfer

26. İnsan, heyvan və bəzi bitkilər hansı formalı orqanizmlərə aid edilir ?

- √ konsumentlərə
- produsentlərə
- biosenozlara
- fitofaqlara
- redusentlərə

27. Mikroorqanizmlər bitkilər, heyvanlar torpağı hansı xassələrini formalaşdırır? (Çəki: 1)

- √ strukturunu və kimyəviliyini
- müqavimətini və keçiriciliyini
- səskeçirmə və səsudmasını
- nəmliyini və hidroskopliyini
- məsaməliyini və nəmliyini

28. Biosferdə canlı maddə vasitəsilə gedən hansı proseslərdə oksidlərə düzlar, Mineral maddələr alınır? (Çəki: 1)

- İstilik mübadiləsi proseslərində
- Akustik proseslərdə
- √ oksidləşmə - reduksiya proseslərində
- kimyəvi proseslərdə
- Fiziki proseslərdə

29. Hansı canlılar qida şəklində qəbul etdikləri enerjini öz həyatları üçün sərf edirlər? (Çəki: 1)

- Məmələr
- Quşlar
- √ konsumentlər
- Avtotroflar
- Bitkilər

30. Bitkilərdə fotosintez prosesini hansı enerji həyata keçirir? (Çəki: 1)

- optik enerjisi
- səs enerjisi
- √ günəş enerjisi
- elektrik enerjisi

- maqnit enerjisi

31. Hansı canlılar torpağın strukturunu və kimyəviliyini formalaşdırır? (Çəki: 1)

- √ mikroorqanizmlər, bitkilər, heyvanlar
- balıqlar, ağaclar, göbələklər
- mikroblar, ağaclar, bitkilər
- quşlar, göbələklər, balıqlar
- viruslar, göllər, heyvanlar

32. Canlı maddələr hansı biokimyəvi funksiyaları həyata keçirir? (Çəki: 1)

- √ tənəffüs, qidalanma, çoxalma, ölmə, çürümə
- məhv olma, çürümə, nəsil kəsmə, ölmə, qidalanma
- nəfəs alma, qidalanma, ölmə, yaşama, məhv olma
- çoxalma, çürümə, nəfəs alma, nəfəsvermə, qidalanma
- nəsil vermə, ölmə, qidalanma, çoxalma

33. Orqanizmdə enerjinin bir tropik səviyyədən digərinə keçidi qəbul edilən enerjinin 10%-ni təşkil edir. Buna ekologiyada nə deyilir? (Çəki: 1)

- “sıfır faiz qaydası”
- “doqquz faiz qaydası”
- √ “on faiz qaydası”
- “yeddi faiz qaydası”
- “beş faiz qaydası”

34. Konsumentlər tərəfindən qida şəklində qəbul edilən enerji necə sərf olunur? (Çəki: 1)

- başqasının həyatına sərf olunur
- √ öz həyatı üçün sərf olunur
- ekosistem üçün sərf olunur
- növləri üçün sərf olunur
- populyasiyası üçün sərf olunur

35. Canlı orqanizmlərdə enerjinin toplanması, onun ətraf mühitə yayılması dinamikası biosferin hansı səviyyəsini müəyyən edir? (Çəki: 1)

- √ birinci məhsuldarlığın səviyyəsini
- məhsuldarlıq səviyyəsi yoxdur
- üçüncü məhsuldarlığın səviyyəsini
- məhsuldarlığın səviyyəsi təyin olunmur
- beşinci məhsuldarlığın səviyyəsini

36. Canlı orqanizmlərdə enerjinin toplanması və onun ətraf mühitə yayılması prosesləri necə həyata keçir? (Çəki: 1)

- √ paralel surətdə
- üfüqi istiqamətdə
- şaquli istiqamətdə
- bir istiqamətdə
- əks istiqamətdə

37. Günəş enerjisi yerdə hansı prosesin əsasını təşkil edir? (Çəki: 1)

- fotodumanın
- foto keçiriciliyin
- foto müqavimətin
- foto dissosiasının
- √ fotosintezin

38. Sinekologiya nədir?

- ✓ enerji, maddə və informasiya axınlarıdır
- ekosistemlərin mühəndis-texniki üsullarla tədqiqidir
- ətraf mühitin qorunması üsullarıdır
- canlıların fiziologiyasıdır
- növdaxili münasibətlərin tədqiqidir

39. Ekologiya elminin daha da aktuallaşmasının XX əsrə aid edilməsi nə ilə izah edilir?

- Populyasiyaların say tərkibinin artması ilə
- Ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafı
- Heyvan və bitki növlərinin tədqiq olunmasının geniş vüsət olması ilə
- Ekologiya elminin iqtisadiyyat və mədəniyyət kimi sahələrlə sıx əlaqəsinə görə
- ✓ elmi-texniki inqilab nəticəsində insanların təbiətə təsirinin artması ilə

40. Ekologiya elminin daha da aktuallaşması hansı dövrə aiddir?

- ✓ XX əsrin əvvəlləri
- XIX əsrin sonu
- XX əsrin II yarısı
- XVIII əsrin sonu
- XIX əsrin əvvəllərin

41. Ekologiyanın metodlarının müşahidələr, təcrübələr və modelləşdirmədən başqa hansı ekoloji sahələr də aiddir?

- ekoloji amillərin optimallaşdırılması
- ✓ ekoloji indikasiya və monitorinq
- ekoloji təhlükəsizlik və audit
- ekoloji münasibətlər və əməkdaşlıq
- ekoloji təlim-tərbiyə və təhsil

42. Ekologiya elminin predmetini təşkil edən enerji, maddə və informasiya axınları konkret olaraq necə adlandırılır?

- ✓ sinekologiya
- populyasiyalar
- toksikologiya
- biogeosenologiya
- biosenozlar

43. Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektini təşkil edən canlı ekoloji sistemlər hansılardır?

- ✓ Populyasiya, biosenoz, biosfer
- təsərrüfat sistemlərinin təhlükəsizliyi
- ekosistemin biotik və abiotik komponentləri
- biosenozların inkişafı və məhvi
- Atmosfer, növlərarası əlaqə

44. Ekologilərin fikrincə insanın ekoloji proseslərə təsiri əsasən hansı istiqamətlərdə olur. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ekosistemlərə yeni növlərin daxil edilməsi
- heyvanlarda və bitkilərdə genetik dəyişiklərin baş verməsi.
- ✓ yeni ekosistemlərin yaranması
- bioloji dövrənin məhdudlaşdırılması
- zəhərli tullantıların miqdarının artması

45. İnsan onu əhatə edən ətraf mühitə hansı növ təsirləri göstərə bilər? (Çəki: 1)

- ✓ fiziki, kimyəvi, bioloji
- dalğalı, mexaniki, optik
- ionlaşma, səs-küy, istilik

- optik, fiziki, şüalanma
- mexaniki, istilik akustik

46. İnsanın öz iqtisadi, hərbi, mədəni maraqlarını təmin etmək məqsədilə onu əhatə edən xarici mühitə təsirlərinə nə deyilir. (Çəki: 1)

- ✓ antropogen təsirlər
- zəif təsirlər
- qüvvətli təsirlər
- fiziki təsirlər
- bioloji təsirlər

47. Uzun illər biosferdə baş verən təkamül prosesləri nəticəsində hansı sistemlər formalaşmışlar? (Çəki: 1)

- biosenoqlar formalaşmışdır
- ✓ ekosistemlər formalaşmışdır
- canlı orqanizmlər formalaşmışdır.
- ətraf mühit formalaşmışdır
- biotoplar formalaşmışdır

48. Təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəyə, təbii mühitin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən dövlət və cəmiyyət tərəfindən təşkil olunmuş sistemə nə deyilir? (Çəki: 1)

- ✓ ətraf təbii mühitin mühafizəsi
- atmosferin mühafizəsi
- kosmik fəzanın mühafizəsi
- hidrosferin mühafizəsi
- okeanların mühafizəsi

49. Geniş sahəli, kiçik sahəli təsirlər hansı təsirlərə aiddir?

- ✓ təbii təsirlərə
- optik təsirlərə
- antropogen təsirlərə
- akustik təsirlərə
- elektrik təsirlərə

50. Əməyin təhlükəsizliyi nəyi öyrənir?

- ✓ Əmək fəaliyyəti prosesində işçilərin həyat təhlükəsizliyini və sağlamlığını təmin edən sistemi öyrənir
- Təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəyə, təbii mühitin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən dövlət və cəmiyyət tərəfindən təşkil olunmuş sistemi öyrənir
- Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsini öyrənir
- Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

51. Ətraf təbii mühitin mühafizəsi nəyi öyrənir?

- ✓ Təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəyə, təbii mühitin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən dövlət və cəmiyyət tərəfindən təşkil olunmuş sistemi öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsini öyrənir
- Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını öyrənir

52. Ətraf təbii mühit nəyi öyrənir?

- ✓ Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsini öyrənir

- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni öyrənir
- Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını öyrənir

53. Təbii ekolojiya nəyi öyrənir?

- ✓ Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını öyrənir
- Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni öyrənir
- Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

54. Biogeosenosiya nəyi öyrənir?

- ✓ Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

55. Qlobal ekolojiya nəyi öyrənir?

- ✓ Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri öyrənir
- Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

56. Populyasiyanın ekologiyası nəyi öyrənir?

- ✓ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri öyrənir
- Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

57. Ətraf mühitin çirklənməsi nəyi öyrənir?

- ✓ Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri öyrənir
- Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

58. Ümumi ekolojiya nəyi tədqiq edir?

- ✓ Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri tədqiq edir
- Ətraf mühitin tarazlığını və bu tarazlığın pozulmasına təsir edən təbii, antropogen və fiziki prosesləri tədqiq edir
- Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri tədqiq edir
- Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini tədqiq edir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını tədqiq edir

59. Ekologiyanın xüsusi bölməsi nəyi tədqiq edir?

- ✓ Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini tədqiq edir
- Ətraf mühitin tarazlığını və bu tarazlığın pozulmasına təsir edən təbii, antropogen və fiziki prosesləri tədqiq edir

- Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri tədqiq edir
- Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri tədqiq edir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını tədqiq edir

60. Ekologiya nəyi öyrənir?

- √ Ətraf mühitin tarazlığını və bu tarazlığın pozulmasına təsir edən təbii, antropogen və fiziki prosesləri öyrənir
- Ətraf mühitə təsirinə görə yalnız antropogen təsirləri öyrənir
- Orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri öyrənir
- Müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir

61. Ümumi və xüsusi bölmələr hansı elmin bölmələridir?

- √ ekologiya
- riyaziyyat
- astronomiya
- sosiologiya
- biologiya

62. Bioloji çirklənməyə aiddir:

- √ suyun bakteriyalar, mikroblar, göbələklər və başqa mikroorqanizmlərlə çirklənməsi
- suyun kükürd və azot turşularla çirklənməsi
- suyun aeroxolla çirklənməsi
- suyun radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi
- suyun neft, neft məhsulları, pestisidlər sintetik maddələr, yuyucu tozlarla çirklənməsi

63. Fiziki çirklənməyə aiddir:

- √ suyun radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi
- suyun kükürd və azot turşularla çirklənməsi
- suyun aeroxolla çirklənməsi
- suyun bakteriyalar, mikroblar, göbələklər və başqa mikroorqanizmlərlə çirklənməsi
- suyun neft, neft məhsulları, pestisidlər sintetik maddələr, yuyucu tozlarla çirklənməsi

64. Kimyəvi çirklənmə aiddir:

- √ ağır metallarla, pestisidlərlə, kimyəvi maddələrlə, müxtəlif ərintilərlə baş verən çirklənmələr
- mexaniki çirklənmə
- optik çirklənmə
- istilik, səs – küy, radioaktiv və elektromaqnit çirklənmələr
- ion çirklənməsi

65. Fiziki çirklənməyə aiddir:

- √ istilik, səs – küy, radioaktiv və elektromaqnit çirklənmələr
- mexaniki çirklənmə
- bioloji çirklənmə
- optik çirklənmə
- ion çirklənməsi

66. Populyasiya, bioseno, biosfer hansı elmin təfəqat obyektidir?

- ümumi ekologiyanın
- nəzəri ekologiyanın
- √ ekologiyanın
- biologiyanın
- coğrafiyanın

67. Demografiya nəyi öyrənir?
- √ əhalinin tərkibini, sayını, onun tərkibindəki dəyişiklikləri
  - ayrı – ayrı orqanizmlərlə yaşayış mühiti arasındakı qarşılıqlı əlaqələri
  - ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlərini
  - müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini
  - orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri
68. Antekologiya nəyi öyrənir?
- √ ayrı – ayrı orqanizmlərlə yaşayış mühiti arasındakı qarşılıqlı əlaqələri
  - orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri
  - müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini
  - müxtəlif faktorları və onların orqanizmlərə təsir qanunauyğunluqlarını
  - ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlərini
69. Faktorial ekologiya elmi nəyi öyrənir?
- ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığını
  - ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlərini
  - √ müxtəlif faktorları və onların orqanizmlərə təsir qanunauyğunluqlarını
  - müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərini
  - orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri
70. Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?
- ammoniyakdan oksigenin ayrılması
  - kömürün oksidləşməsi
  - √ su buxarının parçalanması
  - maqmanın səthə çıxması
  - karbonlu birləşmələr
71. Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?
- √ eobiontlar
  - edifikatlar
  - avtotroflar
  - saprofitlər
  - redusentlər
72. Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdarını tənzimləyən mənbə hansıdır?
- √ dünya okeanı
  - qurudakı vulkanlar
  - bataqlıqlar
  - arktik buzlaqlar
  - tropik meşələr
73. Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?
- √ karbon
  - helium
  - hidrogen
  - azot
  - oksigen
74. Antropogen pərik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır?
- √ metan qazı
  - karbon 2-oksidi

- hidrokarbonat
- karbon 4-oksüd
- d m qazı

75. Aşağıdakılardan hansının biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması 2.000.000 il müddətində baş verir?

- karbon
- azot
- natrium
- oksigen
- √ su

76. Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır?

- hidrogen
- azot
- √ oksigen
- kalsium
- karbon

77. Hidrogen və oksigenlə birləşərək bitkilər tərəfindən daha yaxşı mənimsənilən atmosfer qazı hansıdır ?

- √ azot
- kükürd
- helium
- karbon
- oksigen

78. Təbii və antropogen çirkləndiricilər hansı çirkləndiricilərə aiddir?

- √ atmosfer
- litosfer
- biosfer
- ionsfer
- hidrosfer

79. Atmosfer havasının 20,95% - ni nə təşkil edir?

- √ oksigen
- metan
- dəmir
- karbon
- azot

80. Atmosfer havasının 78-80% - ni nə təşkil edir?

- oksigen
- metan
- dəmir
- karbon
- √ azot

81. Aerosol çirklənmə nəyi öyrənir?

- √ Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirklənməsini öyrənir
- Ətraf mühitə canlıların və insanların sağlamlığına mənfi təsir göstərə biləcək qədər maddələrin daxil olmasını öyrənir
- Müxtəlif populyasiyalara aid olan növlər arasında, onların özləri arasında və ətraf mühit arasında baş verən qarşılıqlı əlaqəni öyrənir
- Yer qabığının yaradılması, onun fəaliyyətində canlı orqanizmlərin və onların həyat fəaliyyəti məhsullarının rolu olan biosfer haqqında öyrənir
- Dövlət səviyyəsində təsərrüfat fəaliyyətinin əsas elementi sayılan və təsərrüfat sahələrinin ekoloji təhlükəsizliyinin təminatını öyrənir

82. Antropogen təsirlər nəyə deyilir?

- √ insanın öz iqtisadi, hərbi, mədəni maraqlarını təmin etmək məqsədilə onu əhatə edən xarici mühitə təsirlərinə
- müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətlərinə
- orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemlərinə
- ayrı – ayrı orqanizmlərlə yaşayış mühiti arasındakı qarşılıqlı əlaqələrini
- ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlərə

83. Su eroziyası nədir?

- √ tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirklə suları ləğv edilməsi
- qrun sularının səviyyəsini aşağı salınması
- torpağı eroziyadan qorunması
- rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması
- torpağın münbit qatının yağış və qar suları ilə yuyulub aparılması

84. Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövrünü əhatə edir?

- √ böyük su dövrünü
- maddələrin dövretmə sürəti
- biogeokimyəvi dövrünü
- trofik zəncir əlaqəsini
- böyük bioloji dövrünü

85. V.İ.Vernadskinin «Sabitlik qanunu» və «Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hesabına inkişaf qanununa» müvafiq qələnlə təlimi hansıdır?

- canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır
- biosenoqlar sürətlə inkişaf etməlidir
- √ hər şey harasa yox olmalıdır
- hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır
- bioloji dövrün zamanı hər şey təkrarlanmalıdır

86. V.İ.Vernadskinin hansı qanunu «Daxili dinamik tarazlıq qanunu» ilə sıx əlaqədardır?

- ümumi biosfer qanunu
- geoloji kəmiyyətlər qanunu
- √ sabitlik qanunu
- atomların biogen miqrasiyası qanunu
- təbii sistemlərin inkişaf qanunu

87. V.İ.Vernadskinin «canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti» fikri hansı qanununa aiddir?

- ətraf mühitin asılılıq qanunu
- elementlərin yerdəyişməsi qanunu
- ekosistemlərdə həyat qanunu
- analoji ekologiya qanunu
- √ ümumi biosfer qanunu

88. Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- √ bioloji və geoloji proseslərin
- canlı maddələrin yenidən bərpasının
- bitkilərin fotosintez proseslərinin
- ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
- biosenoqların qruplaşmasının

89. Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- √ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
- populyasiyaların məhv olması ilə
- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə
- bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə

90. Ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- ekosistemdə maddələrin bioloji dövrəni qanunu
- kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- √ təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunu
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu
- okeanlarda böyük və kiçik su dövranları qanunu

91. Hansı obyektlərdə baş verən qəzalar zamanı ətraf mühitdə kiçik dəyişikliklər olur?

- √ Kimya obyektlərində
- Kommunal sahələrdə
- Kiçik müəssisələrdə
- Karxanalarda
- Məişət obyektlərində

92. Kimya obyektlərində hansı formada qəzalar baş verə bilər?

- √ ən böyük və ağır qəzalar
- ağır qəzalar
- ən böyük və orta ağır qəzalar
- yüngül qəzalar
- orta ağır qəzalar

93. Çirkab sular təmizləmək üçün 900-1000°C temperaturda yandırılması hansı üsulla aparılır?

- fiziki üsulla
- kimyəvi üsulla
- √ termiki üsulla
- fiziki – kimyəvi üsulla
- mexaniki üsulla

94. Termiki üsuldən nə üçün istifadə olunur?

- çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar etmək üçün
- çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- √ tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirkli suları ləğv etmək üçün
- kül çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün

95. Mexaniki üsulla nə üçün aparılır?

- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün
- çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar etmək üçün
- √ çirkab suda həll olmayan müxtəlif ölçülü qatışıqları təmizləmək üçün
- çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- kül çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün

96. Çirkab suların tərkibindəki çirkləndiriciləri reagentlərlə çökdürülməsi hansı üsulla aparılır?

- √ kimyəvi üsul
- kolloid üsul
- mexaniki üsul
- termiki üsul

- fiziki – kimyəvi üsul

97. Bioloji təmizləmə üsulundan nə üçün istifadə olunur?

- ✓ çirkab suların mikroorqanizmlər vasitəsilə təmizləmək üçün
- kül çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün
- çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar eətmək üçün
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün

98. 900-1000°C temperatur təmizləmədə çirkab suların yandırılması hansı üsulla aparılır?

- ✓ termiki üsulla
- flotasiya üsulla
- texniki üsulla
- adsorbsiya üsulla
- bioloji üsulla

99. Fiziki – kimyəvi üsuldən nə üçün istifadə olunur?

- ✓ çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar eətmək üçün
- çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- çirkab suların ilkin təmizləmək üçün
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün
- kül çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün

100. Birlüceyrəlilərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir?

- Mezazoy
- ✓ Kreptozoy arxey
- Proterozoy
- Kaynazoy
- Paleozoy

101. Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- ✓ Rusiya, ABŞ, ÇXR
- Almanija, BB, Çin
- Qazaxstan, Norveç, Kuba
- Brazilya, Danimarka, ABŞ
- CAR, Fransa, İspaniya

102. Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- ✓ Küveyt
- Venesuela
- Nigeriya
- Əlcəzair
- İordaniya

103. Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı?

- azotun
- kalsiumun
- ✓ karbonun
- oksigenin
- hidrogenin

104. Dövlər ərzində canlı orqanizmlərin ölərək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- √ daş kömür, neft,nefli qaz
- kvarts qumları və qranitə
- əhəng daşı və karbonatlara
- vulkanik çöküntülərə
- maqmatik süxurlara

105. Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- √ fotosintez
- buzlaşma
- oksidləşmə
- dağəmələgəlmə
- vulkanizm

106. Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aid edilir ?

- orta mezazoya
- aşağı kainazoya
- arxey dövrünə
- orta paleozaya
- √ aşağı proterozoya

107. İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- √ L.Lamark
- V.V.Dokuçayev
- T.Maltus
- A.Humbolt
- Y.Odum

108. Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- √ təbiəti mühafizədə, kətsərrüfatında və sənayedə
- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda

109. Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanılması, qorunması və keyfiyyətcə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- analoji ekologiya
- tətbiqi ekologiya
- √ insan ekologiyası
- orqanizmlərin morfologiyası
- tibbi ekologiya

110. Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- √ dağəmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti
- hələ ozon qatının formalaşmaması
- ultrabənövşəyi şüaların yerə təsiri
- mikroorqanizmlərin məhv olaraq toplanması
- canlı orqanizmlərin sürətlə artması

111. Aşınma, yerdəyişmə proseslərinin təsiri ilə çökmə süxurlara çevrilən süxurlar hansılardır ?

- √ maqmatik
- qranit
- sialit

- karbonat
- metamorfik

112. Ekosistemin ən nazik sahələri hansılardır ?

- ekvatorial meşələr
- tropik meşələr
- √ səhra torpaqları
- çay vadiləri
- okean mühiti

113. Litosfer, hidrosfer, atmosfer, biosfer, yerətrafi kosmik fəza da daxil olmaqla insanların və digər canlıların məskəni və fəaliyyət sahəsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- azad mühit adlanır
- sinekal mühit adlanır
- √ ətraf təbii mühit adlanır
- antropogen mühit adlanır
- sərbəst mühit adlanır

114. Humus qatı nədir:

- torpağın radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi zəngin olan qatı
- torpağın kükürd və azot turşularla zəngin olan qatı
- √ torpağın üzvi və qeyri – üzvi maddələrlə zəngin olan qatı
- torpağın yağış və qar suları zəngin olan qatı
- torpağın qrunt suları zəngin olan qatı

115. Fiziki və kimyəvi xassələrinin pisləşməsinin səbəbi nədir:

- √ torpaqda baş verən eroziya hadisəsi
- qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması
- rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması
- torpağın münbit qatının yağış və qar suları ilə yuyulub aparılması
- tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirklili suları ləğv edilməsi

116. Bataqlaşma nə zaman baş verir?

- √ rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması zamanı
- qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması zamanı
- torpağı eroziyadan qorunması zamanı
- kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı
- torpağı mühafizə etmək məqsədilə meşə zolaqlarının salınması zamanı

117. Torpağa antropogen təsirləri artırmaqla bağlı tədbirlər nə zaman həyata keçirilir?

- √ torpağı mühafizə etmək üçün
- torpağın şoranlaşması zamanı
- torpağın rekultivasiyası zamanı
- torpağın eroziyası zamanı
- torpağın səhrələşməsi zamanı

118. Dezertifikasiya və dərinləşmə formaları nə zaman özünü göstərir?

- √ torpağın səhrələşməsi zamanı
- torpağın şoranlaşması zamanı
- torpağın rekultivasiyası zamanı
- torpağın eroziyası zamanı
- torpağın deqradasiyası zamanı

119. Tullantılarda olan müxtəlif faydalı komponentləri ayırıb, ondan yenidən istifadə üçün aparılan proses necə adlanır? (Çəki: 1)
- rektifikasiya adlanır
  - flotasiya adlanır
  - √ utilizasiya adlanır
  - rekultivasiya adlanır
  - sorbsiya adlanır
120. Antropogen təsirlər nəticəsində ətraf mühitdə bioloji çirklənmə yaradan mənbələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- √ xiyabanlar və parklar
  - kanalizasiya sisteminin çirkab suları
  - qəbiristanlıqlar
  - zibillənmiş əkin sahələri
  - sənaye və məişət tullantılarının zibilxanaları
121. Antropogen təsirlər nəticəsində ekosistemə xas olmayan və təbii biotik birliyin mövcudluğuna, eləcə də insan sağlamlığına neqativ təsir göstərə biləcək canlıların ekosistemə gətirilməsi necə çirklənmə adlanır? (Çəki: 1)
- √ bioloji çirklənmə adlanır
  - kimyəvi çirklənmə adlanır
  - termiki çirklənmə adlanır
  - mexaniki çirklənmə adlanır
  - fiziki çirklənmə adlanır
122. Tullantılarda olan müxtəlif faydalı komponentləri ayırıb, ondan yenidən istifadə üçün aparılan proses necə adlanır? (Çəki: 1)
- √ utilizasiya adlanır
  - rektifikasiya adlanır
  - sorbsiya adlanır
  - flotasiya adlanır
  - rekultivasiya adlanır
123. Antropogen təsirlər nəticəsində ətraf mühitdə bioloji çirklənmə yaradan mənbələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- √ xiyabanlar və parklar
  - kanalizasiya sisteminin çirkab suları
  - qəbiristanlıqlar
  - zibillənmiş əkin sahələri
  - sənaye və məişət tullantılarının zibilxanaları
124. Antropogen təsirlər nəticəsində ekosistemə xas olmayan və təbii biotik birliyin mövcudluğuna, eləcə də insan sağlamlığına neqativ təsir göstərə biləcək canlıların ekosistemə gətirilməsi necə çirklənmə adlanır? (Çəki: 1)
- √ bioloji çirklənmə adlanır
  - kimyəvi çirklənmə adlanır
  - termiki çirklənmə adlanır
  - mexaniki çirklənmə adlanır
  - fiziki çirklənmə adlanır
125. Spiral forması hansı prosesin simvoludur ?
- √ maddələr mübadiləsinin
  - biogeokimyəvi dövrünün
  - böyük su dövrünün
  - geoloji dövrünün
  - fotosintez prosesinin
126. Maddələrin böyük dövrünü hansilər zamanı baş verir ?

- √ günəş enerjisi ilə yerin dərinlik enerjisinin
- yerin cazibə qüvvəsi və su dövrəni
- antropogen təsirlərin və sənayenin inkişafı
- çay şəbəkəsinin sıxlığı və yüksək təzyiqin
- hava axınları və yüksək temperaturun

127. Trofik zəncir vasitəsilə hansı proses yerinə yetirilir ?

- √ maddə və enerjinin ötürülməsi
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi
- geoloji proseslərin aktivləşməsi
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi

128. «Canlı orqanizmlərin geoloji rolu» təlimini hansı alim yaratmışdır ?

- √ V.İ.Vernadski
- A.Humboldt
- D.Lamark
- C.Xarper
- V.V.Dokuçayev

129. Attil maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir ?

- √ torpağın
- atmosferin
- ozon qatının
- nüvənin
- okeanın

130. Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır ?

- √ irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim
- rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi
- təzyiqin paylanması, canlıların artımı
- yerin cazibə qüvvəsi, süxurların toplanması
- orqanizmlərin ölərək çürüməsi

131. Kapitalist ölkələrinin payına düşən ümumi neftin necə faizi təkə küveytin payına düşür ?

- √ 25 %-i
- 10 %-i
- 17 %-i
- 35 %-i
- 50 %-im

132. Karbonun suda həll olması. Daş kömür dövründə hansı elementin böyük yataqların yaratdı ?

- yanar şist
- √ əhəng daşı
- təbaşir
- daş kömür
- kvars qumu

133. Daş kömür, neft və neftli qazın okean dibinə çökməsinə səbəb nədir ?

- √ canlı orqanizmlərin ölərək yığılması
- vulkanik mənşəli maqmalardan çökməsi
- yosunların sıxlığının artması
- çay sularının gətirdiyi daşların yığılması

- kimyəvi tərkibli süxurların çökməsi

134. Fotosintez prosesi atmosferdə hansı təbəqənin qalınlaşmasına şərait yaradır ?

- √ ozon qatının
- strotopauzanın
- noosferanın
- mezosferanın
- troposferin

135. Biosferdə mövcud olan hansı çöküntülər aşağı proterozoya aiddir ?

- √ karbonatlı
- xloridli
- natriumlu
- maqneziumlu
- kalsiumlu

136. Oksigenin atmosferdə əmələ gəlməsinə səbəb olan su buxarından başqa əsas element hansı olmuşdur ?

- √ avtotrof orqanizmlər
- azot birləşmələri
- vulkan püskürmələri
- ultrabənövşəyi şüalar
- karbonun parçalanması

137. Avtotrofların tapıldığı süxurların yaşı təxminən nə qədərdir ?

- √ 3,5 milyard il
- 4 milyard il
- 500 min il
- 2 milyon il
- 5,5 milyon il

138. Canlıların növ tərkibi, geoloji və iqlim dəyişmələri hansı təbəqənin evolyusiyasına təsir göstərmişdir ?

- √ biosfer
- hidrosfer
- litosfer
- zoosfer
- atmosfer

139. Atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış eobiontlar hansı qaz olmadan inkişaf etmişlər ?

- √ oksigen
- metan
- hidrogen
- kükürd
- karbon

140. Dünya okeanın atmosferdə tənzimlədiyi mühüm xüsusiyyətə malik olan qaz hansıdır ?

- azot
- kükürd
- √ karbon
- helium
- hidrogen

141. Karbon qazı hansı növ bitkilərin ilkin inkişafında mühüm rol oynayır ?

- evriion bitkilərin
- birhüceyrəli göbələklərin
- ✓ avtotrof bitkilərin
- idromorf bitkilərin
- fitofaqların

142. Əkinə yararsız torpaqlardan nə zaman istifadə olunur?

- mexaniki işlərdə
- rekultivasiya işlərində
- ✓ tikinti işlərində
- bioloji işlərdə
- fiziki işlərdə

143. Növbəli əkinə keçmək nə zaman məsləhət görülür?

- torpağı çirkləndirən pestisidlər içərisində insan və ətraf mühit üçün
- ✓ torpağı eroziyadan qorumaq üçün
- kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi üçün
- rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması üçün
- qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması üçün

144. Üzvi xlorbirləşmələr təhlükəli birləşmələrdir:

- kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi üçün
- qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması üçün
- ✓ torpağı çirkləndirən pestisidlər içərisində insan və ətraf mühit üçün
- torpağı eroziyadan qorunması üçün
- rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması üçün

145. Texniki, bioloji, tikinti üsulları nə zaman aparılır?

- tikinti işlərində
- ✓ rekultivasiya işlərində
- bioloji işlərdə
- mexaniki işlərdə
- fiziki işlərdə

146. Rekultivasiya metodundan nə üçün istifadə olunur?

- torpağı eroziyadan qorunması üçün
- qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması üçün
- rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması üçün
- ✓ korlanmış torpaqları bərpa etmək üçün
- kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi üçün

147. Bioloji, aqrotexniki metodlardan nə zaman istifadə olunur?

- qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması zamanı
- ✓ torpağın pestisidlər və başqa zəhərli maddələrlə çirklənməsinin qarşısını almaqla bitkilərin mühafizəsi zamanı
- kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı
- torpağı eroziyadan qorunması zamanı
- rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması zamanı

148. Aqrotexniki tədbirlər nə zaman həyata keçirilir?

- qrunt sularının səviyyəsini aşağı salınması zamanı
- ✓ Torpağı mühafizə etmək məqsədilə növbəli əkinə keçmək, kimyəvi maddələrdən istifadə etməmək, müəyyən seçilmiş sahələrdə kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı
- kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı

- rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması zamanı
- torpağı eroziyadan qorunması zamanı

149. Meşə meliorativ tədbirlər nə zaman həyata keçirilir?

- torpağı eroziyadan qorunması zamanı
- ✓ torpağı mühafizə etmək məqsədilə meşə zolaqlarının salınması zamanı
- qrunut sularının səviyyəsini aşağı salınması zamanı
- kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi zamanı
- rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması zamanı

150. Eroziyadan mühafizə etmək üçün hansı tədbirləri həyata keçirilir?

- şoranlaşmanın qarşısının alınması tədbirlərini
- ✓ aqrotexniki; meşə meliorativ və hidrotexniki tədbirlərini
- torpağın çirklənmədən qorunması tədbirlərini
- duzlaşmaya və bataqlılaşmaya qarşı mühafizə tədbirlərini
- flora və faunanı məhv olmaqdan qorunması tədbirlərini

151. Rekultivasiya olunacaq torpaqların səthinin planı, münbit torpağın gətirilməsi, sahənin iş üçün hazırlanması kimi işlər hansı etapda yerinə yetirilir? (Çəki: 1)

- ✓ texniki işlər bölməsində
- mexaniki işlər bölməsində
- fiziki işlər bölməsində
- bioloji işlər bölməsində
- tikinti işləri bölməsində

152. Rekultivasiya işləri neçə etapda aparılır? (Çəki: 1)

- ✓ texniki, bioloji, tikinti
- texniki, fiziki, suvarma
- bioloji, kimyəvi, texniki
- qazma, doldurma, suvarma
- torpaqlama, doldurma, suvarma

153. Rekultivasiya olunacaq obyektlər aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- neftlə çirklənmiş sahələr
- karyerlər, karxanalar
- ✓ münbit torpaq sahələri
- tikinti işləri zamanı pozulan torpaqlar
- bərk tullantılar yığılan sahələr

154. Korlanmış torpaqları bərpa etmək üçün hansı metoddan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- köçürmə metodundan
- qazılma metodundan
- suvarma metodundan
- suvarma metodundan
- ✓ rekultivasiya metodundan

155. Hansı torpaqlar tikinti yaxud başqa işlər üçün istifadə oluna bilər? (Çəki: 1)

- ✓ əkinə yararsız torpaqlar
- bataqlılaşmış torpaqlar
- şoranlaşmış torpaqlar
- eroziyaya uğramış torpaqlar
- duzlanmış torpaqlar

156. Torpağın pestisidlər və başqa zəhərli maddələrlə çirklənməsinin qarşısını almaqla bitkilərin mühafizəsi hansı ekoloji metodlarla aparılır? (Çəki: 1)
- √ bioloji, aqrotexniki
  - fiziki, susuzlaşdırma
  - bioloji, iki qat duzsuzlaşdırma
  - kimyəvi, bataqlaşdırma
  - bioloji, duzsuzlaşdırma
157. Qrunt sularının səviyyəsini aşağı salmaq üçün drenajlardan, kanallardan, axar suların qarşısını almaq üçün tikililərdən istifadə etməklə torpaqda gedən hansı proseslərin qarşısını almaq mümkündür? (Çəki: 1)
- susuzlaşmanın
  - duzlaşmanın
  - şoranlaşmanın
  - √ bataqlıqlaşmanın
  - turşulaşmanın
158. Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ?
- buxarlanma
  - elementlərin çevrilməsi
  - √ fotosintez
  - vulkanizm
  - maddələr mübadiləsi
159. Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövrən hansıdır ?
- böyük su dövrənı
  - radiaktiv elementlərin dövrənı
  - böyük bioloji dövrən
  - ayrı-ayrı maddələrin dövrənı
  - √ biogeokimyəvi dövrən
160. Biosferdə baş verən bioloji və geoloji proseslərin əsasını qoyan təbii element hansıdır ?
- hava axınları
  - qabarma və çəkilmə
  - rütubətlənmə əmsalı
  - √ günəş enerjisi
  - yerin cazibə qüvvəsi
161. Biosferdə orqanizmlərin yüksək kimyəvi aktivliyi hansı prosesləri sürətləndirir? (Çəki: 1)
- mühitin dəyişməsi prosesini
  - √ mühitin əmələ gəlmə prosesini
  - mühitin pozulması prosesini
  - mühitin çevrilməsi prosesini
  - mühitin dəyişməz qalmasını
162. Biosferdə məskunlaşmış orqanizmlərin birgə fəaliyyətinin təsiri nəticəsində onda hansı dəyişiklər baş vermişdir? (Çəki: 1)
- √ müasir xassələri formalaşmışdır
  - öz xassələrini saxlayıb
  - xassələri dəyişməz olaraq qalır
  - heç bir dəyişiklik baş verməmişdir
  - köhnə xassələrini itirmişdir
163. Biosferdə canlı maddə vasitəsilə gedən oksidləşmə-reduksiya proseslərində hansı maddələr alınır? (Çəki: 1)

- turşular, oksidlər, qətranlar
- qələvilər, turşular, duzlar
- ✓ oksidlər, duzlar, mineral maddələr
- qələvilər, turşular, duzlar
- mineral maddələr, turşular, qələvilər

164. Biosferdə canlı maddə qlobal müqyasada aşağıdakı biokimyəvi funksiyaları yerinə yetirir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- qatılaşdırma
- biokimyəvi fəaliyyətin kəmiyyət və keyfiyyəti
- oksidləşmə-reduksiya reaksiyalar
- ✓ katalitik reduksiya reaksiyaları
- qaz əmələ gətirmə

165. Canlı orqanizmlərin cansız aləmdən fərqi nədən ibarətdir? (Çəki: 1)

- canlılar enerji mübadiləsi etmir
- ✓ canlılar “özünübərpa” xassəsinə malikdir
- canlılar ətraf mühitdən enerji almır
- canlılar enerjini toplayır
- canlılar enerjini toplamır

166. Biosferdə enerji bir trofik səviyyədən digərinə necə keçir? (Çəki: 1)

- su vasitəsilə
- ✓ qida vasitəsilə
- hava vasitəsilə
- mühit vasitəsilə
- efir vasitəsilə

167. Biosferə enerji hansı mənbələrdən daxil olur? (Çəki: 1)

- ✓ günəşdən, kosmik fəzadan, yerdən
- dağlardan, yerdən, günəşdən
- çaylardan, göllərdən, dağlardan
- günəşdən, meşələrdən, okeanlardan
- bulaqlardan, kosmosdan, göllərdən

168. Bərk məişət tullantılarını 800-850°C temperaturda yandırılması hansı zavodda həyata keçirilir?

- zibildağıdan zavodda
- ✓ zibilyandırma zavodunda
- zibiltəmizləyən zavodda
- zibiltoplayan zavodda
- zibilbuxarlandırıcı zavodda

169. Zibilyandırma zavodunun tikilməsinin məqsədi:

- ✓ Bərk məişət tullantılarını zərərsizləşdirmək üçün
- bərk məişət tullantılarını emal etmək üçün
- zibillərin komposta edilməsi üçün
- zibillərin zibilyandırıcı zavodlarda yandırılması üçün
- sənaye tullantılarını poliqonlarda emal etmək üçün

170. Aerob üsulundan nə üçün istifadə olunur?

- ✓ bərk məişət tullantılarını emal etmək üçün
- zibillərin komposta edilməsi üçün
- zibillərin fermentləşdirilməsi üçün
- zibillərin zibilyandırıcı zavodlarda yandırılması üçün

- sənaye tullantıları poliqonlarda emal etmək üçün

171. Kimyəvi çirklənməyə aiddir:

- suyun aërozolla çirklənməsi
- suyun kükürd və azot turşularla çirklənməsi
- ✓ suyun neft, neft məhsulları, pestisidlər sintetik maddələr, yuyucu tozlarla çirklənməsi
- suyun bakteriyalar, mikroblar, göbələklər və başqa mikroorqanizmlərlə çirklənməsi
- suyun radioaktiv, gil qum, dispers, istilik çirklənməsi

172. Zavodun həyətində hansı tullantılar toplanır?

- ✓ bərk məişət və sənaye tullantıları
- zavod tullantıları
- fabrik tullantıları
- təmir – tikinti tullantıları
- meşə tullantıları

173. Faktorial, populyasiyalar ekologiyası, autekologiya, qlobal ekologiyalar hansı sahəyə aiddir?

- ✓ ümumi ekologiya
- nəzəri ekologiya
- biologiya
- coğrafiya
- ekologiya

174. Antropogen təsirlər nəticəsində ətraf mühitdə bioloji çirklənmə yaradan mənbələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (  ki: 1)

- ✓ xiyabanlar v  parklar
- zibillənmiş əkin sahələri
- kanalizasiya sisteminin çirkab suları
- qəbiristanlıqlar
- sənaye və məişət tullantılarının zibilxanaları

175. Antropogen təsirlər nəticəsində ekosistemə xas olmayan və təbii biotik birliyin mövcudluğuna, eləcə də insan sağlamlığına neqativ təsir göstərə biləcək canlıların ekosistemə gətirilməsi necə çirklənmə adlanır? (  ki: 1)

- ✓ bioloji çirklənmə adlanır
- mexaniki çirklənmə adlanır
- termiki çirklənmə adlanır
- kimyəvi çirklənmə adlanır
- fiziki çirklənmə adlanır

176. Dioksin və ona oxşar maddələr hansı təsirlər yaradır? (  ki: 1)

- Şüalanma, isitmə, soyutma təsirləri
- mutagen, zəhərləyici, allerqiq təsirlər
- katarat, konserogen, onkoloji təsirlər
- onkoloji, embiriotoksiki, leykotik təsirlər
- ✓ mutagen, konserogen, embiriotoksiki təsirlər

177. Tərkibində kimyəvi maddələr və toksiki kateqoriyası I, II dərəcəli olan insan və biosfer   n qorxulu sayılan tullantılar necə adlanır? (  ki: 1) \

- ✓ qorxulu toksiki tullantılar
- dayanaqlı toksiki tullantılar
- dəyişməz toksiki tullantılar
- stabil toksiki tullantılar
- qorxusuz toksiki tullantılar

178. Qalvanik və metillik şlamlar, şüşələrin tullantıları, asbest tullantılar və tozlar, turş qatranların emalından alınan qalıqlar, neft qudronu və s. tullantılar hansı növ tullantılara aid edilir? (Çəki: 1)
- normal tullantılara
  - infeksiyon tullantılara
  - zərərli tullantılara
  - zərərsiz tullantılara
  - ✓ qorxulu tullantılara
179. Tərkibində toksiki, partlayış yarada bilən, infeksiyon, yanğın törədə bilən maddələr olan tullantılara nə deyilir? (Çəki: 1)
- zəhərli tullantılar
  - adi tullantılar
  - ✓ qorxulu tullantılar
  - zəhərsiz tullantılar
  - təhlükəsi tullantılar
180. Dünyada sənaye tullantılarının yığılıb qalması hansı ekoloji vəziyyətin yaranmasına səbəb olur (Çəki: 1)
- ✓ Kritik ekoloji vəziyyətin
  - dayanıqsız ekoloji vəziyyətin
  - dayananaqlı ekoloji vəziyyətin
  - normal ekoloji vəziyyətin
  - stabil ekoloji vəziyyətin
181. Ən çox bərk sənaye tullantıları yaradan sənaye sahələri hansılardır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- ✓ kimya sənayesi
  - sənaye – tikinti materialları sahəsi
  - İES – lər
  - qara və əlvan metallurgiya sənayesi
  - kömürçixarma sənayesi
182. Məhsul istehsalı zamanı yaranan və öz ilk xassələrini itirən tullantılara nə deyilir? (Çəki: 1)
- ✓ sənaye tullantıları
  - dəmir tullantıları
  - tikinti tullantıları
  - şüşə tullantıları
  - məişət tullantılar
183. Bərk məişət tullantılarının miqdarı və yayılma sahəsi nədən asılıdır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- ✓ yaşılıqların və ağacların sayından
  - istilik sistemindən, yanacaq növündən
  - şəhərlərin böyüklüyündən
  - ictimai – iaişənin inkişafından
  - şəhərin abadlığından
184. Məişət tullantıları hansı aqreqat hallarında olur? (Çəki: 1)
- qatran, bərk, buxar
  - buxar, tüstü, bərk
  - ✓ bərk, maye, qazaoxşar
  - bərk, buxar, qaz
  - qaz, maye, qatran
185. Bütün bərk tullantıları neçə yerə ayrılırlar? (Çəki: 1)
- ✓ sənaye və məişət tullantıları

- metal və metal qırıntıları tullantılar
- neft və neft məhsulları tullantıları
- ağac və şüşə tullantıları
- taxta və şalban tullantıları

186. Bərk məişət və sənaye tullantıları haralara atılır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ✓ şəhərin mərkəzində toplanır
- icazə verilən zibilxanalara
- istifadəsiz yerlərə
- şəhər ətrafına
- icazə verilməyən zibilxanalara

187. Ətraf mühiti çirkləndirən və böyük ekoloji problemlər yaradan tullantılar hansılardır? (Çəki: 1)

- zavod tullantıları
- fabriklər tullantıları
- ✓ məişət və sənaye tullantıları
- meşə tullantıları
- təmir – tikinti tullantıları

188. Xlorkarbohidrogen sinfinə daxil olan üzvi sintetik maddə necə adlanır və bu sinfə daxil olan necə növ maddə vardır? (Çəki: 1)

- ✓ dioksin adlanır, 200 - ə yaxın növü vardır
- difosfat adlanır, 150 - ə yaxın növü vardır
- kalbit adlanır, 130-a yaxın növü vardır
- sulfid adlanır, 120-ə yaxın növü vardır
- fosfat adlanır, 100- ə yaxın növü vardır

189. Suyun xlorlaşdırılması, xlor istehsal edən sənaye sahəsində və pestisidlərin istehsalı zamanı hansı qaz yaranır? (Çəki: 1)

- ✓ dioksin yaranır
- sulfidlər yaranır
- duzlar yaranır
- nitratlar yaranır
- nitrat yaranır

190. Sənaye və şəhər zibillərinin yandırılması tərkibində qurğuşun olan etil maye benzinin, kağız-sellüloza və elektronika sənayesi tullantıları hansı tərkibli tullantılardır? (Çəki: 1)

- ✓ dioksintərkibli tullantılar
- azottərkibli tullantılar
- xlorərkibli tullantılar
- kaliumtərkibli tullantılar
- oksigentərkibli tullantılar

191. Zəif və orta aktivlikli radionuklid tullantılar necə basdırılır? (Çəki: 1)

- xüsusi ərazidə saxlanılır
- İES – in ərazisində basdırılır
- İES – in ərazisində saxlanılır
- xüsusi anbarda saxlanılır
- ✓ AES – in ərazilərində saxlanılır

192. Yüksək aktivlikli radionuklidlərin aktivlik dərəcəsi nə qədərdir? (Çəki: 1)

- ✓ 1000 Ku/m³ – dən yuxarı
- 700 Ku/m³ – dən yuxarı
- 500 Ku/m³ – dən yuxarı
- 600 Ku/m³ – dən yuxarı

- 900 Ku/m³ – dən yuxarı

193. Orta aktivlikli radionuklidlərin aktivlik dərəcəsi nə qədərdir? (Çəki: 1)

- √ 10÷100 Ku/m³
- 7÷70 Ku/m³
  - 4÷40 Ku/m³
  - 8÷80 Ku/m³
  - 5÷15 Ku/m³

194. Zəif aktivlikli radioaktiv nuklidlərin aktivlik dozası nə qədərdir? (Çəki: 1)

- √ 0,1 Ku/m³
- 0,7 Ku/m³
  - 0,5 Ku/m³
  - 0,4 Ku/m³
  - 0,2 Ku/m³

195. Aktivliyinə görə radioaktiv nuklidləri neçə yerə ayırırlar? (Çəki: 1)

- √ zəif, orta, yüksək aktivlikli radionuklidlər
- stabil, zəif, ifrat yüksək aktivlikli radionuklidlər
  - dəyişən, dəyişməz, stabil aktivlikli radionuklidlər
  - yüksək, ali, əla aktivlikli radioaktivnuklidlər
  - orta, ifrat, qlobal aktivlikli radionuklidlər

196. Ümumi sənaye tullantılarının necə faizi yağsızlaşdırılaraq itiləşdirilir? (Çəki: 1)

- √ 20% - i
- 18% - i
  - 30% - i
  - 35% - i
  - 15% - i

197. Bərk məişət tullantıları kimi sənaye tullantılar da haralara atılır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ zavodun həyətində
- icazə verilməmiş zibilxanalara
  - mütəşəkkil svalkalara
  - doğru cavab yoxdur
  - icazə verilmiş zibilxanalara

198. Hansı istehsal sahələrinin tullantıları qaz şəklində olur? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ yeməxanalardan ayrılan qazlar
- avtonəqliyyatdan ayrılan qazlar
  - İES – dan atmosfərə atılan qazlar
  - AES – in qaz tullantıları
  - sənaye sobalarından atılan qazlar

199. Qaz halında olan məişət tullantıları atmosferin hansı qatlarında paylanır? (Çəki: 1)

- √ yer səthinə yaxın yayılırlar
- stratosferdə yayılırlar
  - ionosferə qədər yayılırlar
  - su səthlərində yayılırlar
  - troposferdə yayılırlar

200. Plastik, kağız, şüşə, dəri, yeyinti məhsullarının tullantıları hansı aqrekat halında olan tullantılardır? (Çəki: 1)

- √ bərk halında
- qaz halında
- buxar halında
- qatran halında
- maye halında

201. Məişətdən yaranan çirkab suları və kommunal təsərrüfatı sahələrinin çirkab suları hansı çirkab sularına aid edilir? (Çəki: 1)

- √ məişət çirkab sularına aid edilir
- yeraltı çirkab sularına aid edilir
- hövzələrdəki çirkab sularına aid edilir
- səth sularının çirkab sularına aid edilir.
- istehsalat çirkab sularına aid edilir

202. Biosferə edilən xüsusi antropogen təsirlər aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ ətraf mühitin stabil qalması
- səs-küylə təsir
- bioloji çirklənmə
- elektromaqnit və başqa şüalanmaların təsiri
- ətraf mühitin təhlükəli tullantılarla çirklənməsi

203. Biosferə edilən xüsusi antropogen təsirlər aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ mexaniki çirklənmə
- səs – küylə çirklənmə
- bioloji çirklənmə
- elektromaqnit şüaları ilə çirklənmə
- ətraf mühitin təhlükəli tullantılarla çirklənməsi

204. Termiki üsuldən nə üçün istifadə olunur?

- √ tərkibində mineral və üzvi maddələr saxlayan yüksək qatılıqlı çirkli suları ləğv etmək üçün
- çirkab suların tərkibindəki incə dispers və həll olmuş qeyri – üzvi qatışıqlar kənar eətmək üçün
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün
- kül çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün
- çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün

205. Flotasiya üsulundan nə üçün istifadə olunur?

- √ kül çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizləmək üçün
- çirkab suların tərkibində olan kiçik ölçülü qiymətli metalları ayırmaq üçün
- çirkab suların ilkin təmizləmək üçün
- radioaktiv çirkləndiricilərinin təmizləmək üçün

206. Koaqulyasiya, sorbsiya, flotasiya metodlarından nə zaman istifadə olunur?

- çirkab suların anaerob üsulu ilə təmizlənməsində
- çirkab suların bioloji üsulla təmizlənməsində
- √ çirkab suların fiziki – kimyəvi təmizlənməsində
- çirkab suların koaqulyasiya üsulu ilə təmizlənməsində
- çirkab suların absorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində

207. Mexaniki üsuldən nə zaman istifadə olunur?

- √ çirkab suların ilkin təmizlənməsində
- tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda təmizlənməsində
- radioaktiv çirkləndiricilərinin təmizlənməsində
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəciklərinin mexaniki təmizlənməsində

- kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsində

208. Ammonium, dəmir və mis duzlarından nə zaman istifadə olunur?

- ✓ çirkab suların koagulyasiya üsulu ilə təmizlənməsində
- çirkab suların bioloji üsulla təmizlənməsində
- çirkab suların anaerob üsulu ilə təmizlənməsində
- çirkab suların kimyəvi üsulla təmizlənməsində
- çirkab suların absorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində

209. Aktivləşmiş kömürdən, selikozel, seolitdən nə zaman istifadə olunur?

- çirkab suların kimyəvi üsulla təmizlənməsində
- çirkab suların bioloji üsulla təmizlənməsində
- ✓ çirkab suların sorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində
- çirkab suların koagulyasiya üsulu ilə təmizlənməsində
- çirkab suların absorbsiya üsulu ilə təmizlənməsində

210. Yeraltı suların tükənməsi necə baş verir?

- dəniz və okean sularının çirklənməsi zamanı
- göllərin və çayların suyunun qurudulması zamanı
- ✓ yeraltı suların müəyyən bir ərazidə azalması və səviyyəsinin aşağı düşməsi zamanı
- səth sularının nominal icazə verilmiş axınının azalması zamanı
- ekosistemlərin dayanıqlığının pozulması zamanı

211. Neft və neft məhsulları neyə təsir göstərir?

- göllərin və çayların suyunun qurudulmasına
- canlılarda kimyəvi toksikatlara yığılmasına
- ✓ dəniz və okean sularının çirklənməsində
- bioloji məhsuldarlıq aşağı düşməsinə
- flora və faunanın çoxalmasına

212. Toztutucu qurğulardan nə üçün istifadə olunur?

- ✓ fiziki üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün
- texniki üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün
- katalitik üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün
- bioloji üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün
- kimyəvi üsulla tullantı qazları təmizləmək üçün

213. Fiziki və kimyəvi üsullardan nə üçün istifadə olunur?

- ✓ tullantı qazları zərərli maddələrdən təmizləmək üçün
- kül çirkləndiricilərini təmizləmək üçün
- tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda təmizlənməsində
- katalitik təmizləmə üsulunda katalizator olaraq
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizləmək üçün

214. Palladium və vanadiumdan nə üçün istifadə olunur?

- ✓ katalitik təmizləmə üsulunda katalizator olaraq
- tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda təmizlənməsində
- aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizlənməsində
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizlənməsində
- kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsində

215. Kimyəvi üsullardan nə üçün istifadə olunur?

- √ tullantı qazların tərkibində zərərli qazların konsentrasiyası az olduqda təmizləmək üçün
- aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- tullantı qazların tərkibində böyük həcmdə olan toz və yağ dumanlarını təmizləmək üçün
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizlənməsi
- kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsi

216. Elektrik filtrlərindən nə üçün istifadə olunur?

- √ tullantı qazların tərkibində böyük həcmdə olan toz və yağ dumanlarını təmizləmək üçün
- qeyri-üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizlənməsi
- kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsi

217. Su vasitəsilə qazların təmizlənməsi harada aparılır?

- √ yağ toztutucularda
- qazyuyucu toztutucularda
- tozsoran tutucularda
- quru mexaniki toztutucularda
- mexaniki toztutucularda

218. Quru mexaniki toztutucularda hansı proses aparılır?

- √ kül çirkləndiricilərinin təmizlənməsi
- qeyri-üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- tullantı qazların ilkin təmizlənməsi
- ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizlənməsi

219. Siklonlu və tozçökdürücü quru toztutucularından nə üçün istifadə olunur?

- kül çirkləndiricilərini təmizləmək üçün
- aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- qeyri-üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- radioaktiv çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- √ ağız və böyük ölçülü aerosol hissəcikləri mexaniki təmizləmək üçün

220. Quru toztutucularından nə üçün istifadə olunur?

- √ aerosol şəklində olan tullantı qazları təmizləmək üçün
- qeyri-üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- radioaktiv çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- üzvi çirkləndiriciləri təmizləmək üçün
- kül çirkləndiricilərini təmizləmək üçün

221. Benzopren maddəsi daha çox nəyi çirkləndirir?

- atmosferi
- litosferi
- troposferi
- hidrosferi
- √ ətraf mühiti və canlıların həyat tərzini

222. Bərk tullantıların ekopoligonlarda emalı zamanı bütün tullantıların necə faizi ikinci resurslara (xammala) çevrilir? (Çəki: 1)

- 0.6
- √ 0.8
- 0.5
- 0.7

- 0.45
223. Alimlər tullantısız və aztullantılı texnologiyaları təkmilləşdirərək, ətraf mühiti bərk tullantılardan tamamilə azad etmək üçün hansı poliqlonların tikilməsini təklif edirlər? (Çəki: 1)
- svalgalar
  - ekozibilxanalar
  - zibilxanalar
  - adi poliqlonlar
  - ✓ ekopoliqlonlar
224. Alimlər sənaye tullantılarının miqdarını azaltmaq məqsədilə hansı texnologiyalardan istifadə etməyi məsləhət görürlər? (Çəki: 1)
- ✓ tullantısız və aztullantılı texnologiyalar
  - tullantılı və tullantısız texnologiyalar
  - qapalı və yarımqapalı texnologiyalar
  - qapalı və açıq texnologiyalar
  - dairəvi və tsiklik texnologiyalar
225. Toksik bərk sənaye tullantılarını yandırmaq üçün hansı tip poliqlonlardan istifadə edilir? (Çəki: 1)
- adi poliqlonlardan
  - bəsit poliqlonlardan
  - sadə poliqlonlardan
  - ümumi poliqlonlardan
  - ✓ xüsusi poliqlonlardan
226. Yerli icra hakimiyyətlərinin qərarı əsasında hansı bərk tullantılar xüsusi seçilmiş yerlərdə basdırılır, yaxud zərərsizləşdirilir? (Çəki: 1)
- məişət tullantıları
  - kommunal tullantıları
  - inşaat tullantıları
  - ✓ sənaye tullantıları
  - iaşə tullantıları
227. Bərk məişət tullantıları emal edən poliqlonların çatışmamazlığından böyük şəhərlərdə yığılıb qalmış tullantılar hara atılır? (Çəki: 1)
- ✓ şəhərətərafı svalgalara
  - şəhərətərafı düzənliklərə
  - şəhərətərafı gölməçələrə
  - şəhərətərafı yaşıllıqlara
  - şəhərətərafı zibilliklərə
228. Zibilyandırma zavodlarında bərk məişət tullantılarını hansı temperaturda yadırlırlar? (Çəki: 1)
- ✓ 800-850°S
  - 700-750°S
  - 600-680°S
  - 450-480°S
  - 500-570°S
229. Bərk məişət tullantıları zərərsizləşdirmək üçün tikilən müəssisəsi necə adlanır? (Çəki: 1)
- zibiltəmizləyən zavod
  - zibildəğidən zavod
  - zibilbuxarlandırıcı zavod
  - zibiltoplayıcı zavod
  - ✓ zibilyandırma zavodu
230. Bərk məişət tullantılarının aerob üsulu ilə emalından alınan emal məhsulu necə adlanır? (Çəki: 1)

- √ kompost adlanır
- nolinur adlanır
- asbest adlanır
- qatran adlanır
- kömür adlanır

231. Bərk məişət tullantılarını emal etmək üçün ən səmərəli üsul olaraq hansı üsuldan istifadə olunur? (Çəki: 1)

- anaerob üsulundan istifadə olunur
- qələviləşdirmə üsulundan istifadə olunur
- çürütmək üsulundan istifadə olunur
- oksidləşmə üsulundan istifadə olunur
- √ aerob üsulundan istifadə olunur

232. Bərk məişət və sənaye tullantıları poliqonlarda hansı şərtlər daxilində emal üçün birlikdə yüklənir? (Çəki: 1)

- √ tullantıların tərkibində toksiki maddələr az olduqda
- tullantıların tərkibində plastmaslar olduqda
- tullantıların tərkibində taxta qırıntılar olduqda
- tullantıların tərkibində sulfidlər çox olduqda
- tullantıların tərkibində şüşə maddələr az olduqda

233. Dünya praktikasında bərk məişət tullantılarının emal etmək üçün aşağıdakı üsullardan istifadə edilir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ zibillərin müxtəlif sahələrə atılması
- zibillərin rentilizasiya edilməsi
- zibillərin utilizasiya edilməsi
- zibillərin pirolizi
- zibillərin sortlara ayrılması

234. Dünya praktikasında bərk məişət tullantılarının emal etmək üçün aşağıdakı metodlardan istifadə edilir. Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- √ zibillərin basdırılması
- zibillərin zibilyandıran zavodlarda yandırılması
- zibillərin komposta edilməsi
- zibillərin fermentləşdirilməsi
- Tullantıları emal etmək üçün poliqonların tikilməsi

235. Tullantıların təkrarən, bəzən dəfələrlə ardıcıl emal olunması prosesi necə adlanır? (Çəki: 1)

- flotasiya adlanır
- utilizasiya adlanır
- sorbsiya adlanır
- rektifikasiya adlanır
- √ rentilizasiya adlanır

236. Tullantılardan təkrar xammal, istilik enerjisi və gübrə kimi istifadə etmək üçün aparılan proses necə adlanır? (Çəki: 1)

- √ sənaye tullantılarının utilizasiyası
- kimya tullantılarının utilizasiyası
- tikinti – inşaat tullantılarının utilizasiyası
- kömür tullantılarının utilizasiyası
- məişət tullantılarının utilizasiyası

237. Ətraf mühiti və insanları bioloji çirklənmədən mühafizə etmək üçün aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ hər bir tədbir görülmür

- qorxulu virusların mənbəyini nəzarət altında alınır
- epidemioloji nəzarəti həyata keçirilir
- sanitariya qaydalarına əməl edilir
- karantin elan edilsin

238. Xüsusi təhlükəli radioaktiv tullantıları basdırmaq üçün yerin geoloji forması nəzərə alınmaqla yeraltı hansı sahələr seçilir? (Çəki: 1)

√ daş duz və qaya süxurlu massivlər seçilir

- daş qayalar və düzənliklər seçilir
- çöllər və xiyabanlar seçilir
- daş kömür və daşduz massivləri seçilir.
- su hövzələri və yeraltı sular seçilir

239. Atom enerjisi ilə məşğul olan beynəlxalq agentlik (MAQATE) xüsusi təhlükəli radioaktiv tullantıları basdırılması üçün haranı təklif edirlər (Çəki: 1)

√ yeraltını

- su mühitini
- duz mühitini
- buz mühitini
- yer səthini

240. Qurudulmuş bərk məişət tullantıları inşaat təyinatlı sobalarda hansı temperaturda yandırılır? (Çəki: 1)

√ 1000°S-də

- 500°S-də
- 900°S-də
- 950°S-də
- 200°S-də

241. Bərk məişət tullantılarının yandırılması zamanı yaranan toksiki qazlar yanma prosesinin hansı etapında ayrırırlar? (Çəki: 1)

√ II etapında

- I etapında
- IV etapında
- V etapında
- III etapında

242. Avropada zibilyandırma zavodlarında zibilin yandırılması necə etapda həyata keçirilir? (Çəki: 1)

√ iki etapda

- üç etapda
- yeddi etapda
- səkkiz etapda
- beş etapda

243. Bərk tullantıları emal etmək üçün tikilən poliqonlar neçə il müddətində zibilləri emal edir? (Çəki: 1)

√ 50-100 il müddətində

- 40-70 il müddətində
- 45-90 il müddətində
- 25-45 il müddətində
- 35 – 70 il müddətində

244. Bərk tullantıların emal edilməsi üçün tikilən poliqonların hündürlüyü nə qədər olur? (Çəki: 1)

√ 60 m-ə qədər

- 45 m - ə qədər
- 40 m - ə qədər
- 35 m - ə qədər

- 50 m-ə qədər
245. Xüsusi qurğularda tullantıların toksiki maddələrdən təmizlənməsi necə adlanır? (Çəki: 1)
- √ tullantıların demoksikasiyası adlanır
  - tullantıların utilizasiyası adlanır
  - tullantıların istehsalı adlanır
  - tullantıların istifadəsi adlanır
  - tullantıların basdırılması adlanır
246. Tullantıların yerin altında xüsusi ayrılmış çuxurlarda, istifadəsiz şaxtalarda və başqa yerlərdə yerləşdirilməsi necə adlanır? (Çəki: 1)
- √ tullantıların basdırılması adlanır
  - tullantıların dondurulması adlanır
  - tullantıların istehsalı adlanır
  - tullantıların utilizasiyası adlanır
  - tullantıların istifadəsi adlanır
247. Tullantılarda olan müxtəlif faydalı komponentləri ayırıb, ondan yenidən istifadə üçün aparılan proses necə adlanır? (Çəki: 1)
- √ utilizasiya adlanır
  - rektifikasiya adlanır
  - sorbsiya adlanır
  - flotasiya adlanır
  - rekultivasiya adlanır
248. Troposferdə mövcud olan ozon hansı proseslər nəticəsində əmələ gəlir ?
- vulkan püskürmələri nəticəsində havaya qalxan qazlardan
  - havada olan karbon qazı və azot oksidlərinin miqdarından
  - kükürd 2-oksidiin kəskin artması nəticəsində
  - AES-lərin işləmə prosesində yaranan şüalanmadan
  - √ atmosferdə elektrik və şimşək çaxması nəticəsində
249. Hansı təbəqədə mövcud olan ozonun konsentrasiyasının azalması xeyirli hesab edilir ?
- mezosferdə
  - √ troposferdə
  - erkosferdə
  - termosferdə
  - stratosferdə
250. İqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə ən çox ölümlə nəticələnən xəstəliklər hansılardır ?
- hipodinamiya və malyariya
  - taun və difteriya
  - √ ürək-damar və xərçəng
  - ağcaqanad ensefaliti
  - psixosomasiya və anemiya
251. Əlverişsiz mənzil, yaşayış şəraiti, müxtəlif stress vəziyyəti hansı risk faktorlarına aiddir ?
- bioloji
  - √ sosial
  - təbii
  - elementar
  - ekoloji
252. Kanserojen maddələrə aşağıdakılardan hansılar aiddir ?

- karroziyaya uğramış dəmir hissələri
- √ tsiklik karbohidrogenlər, azotlu rəngləyicilər
- suyun tərkibində oksigenli maddələrin artması
- neftlə çirklənmiş süni gillərin suları
- havadakı təsirsiz qazların miqdarının artması

253. Əsas sayılan risk faktorları hansılardır ? 1. bioloji 4. hipodinamik 2. ekoloji 5. pafogen 3. süni 6. sosial

- 3,4,5
- √ 1,2, 6
- 2, 4, 6
- 4, 5, 6
- 2, 3, 5

254. Müəyyən xəstəliyin bilavasitə səbəbi sayılmayan, lakin onun baş verməsi ehtimalını artıran ümumi faktorlar necə adlanır ?

- bioloji faktorlar
- √ risk faktorları
- təbii faktorlar
- süni faktorlar
- etoloji faktorlar

255. Karbon-oksidiyin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklərin artmasına şərait yaranır ?

- damar xəstəlikləri, qaz azlığı
- √ ateroskleroz, psixoz, infarkt
- endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
- talasemiya və xərçəng xəstəlikləri
- qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri

256. Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir ?

- √ endokrin, qan dövranı, allergiya
- əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- ürək-damar və həzm orqanları xəstəlikləri
- burun-boğaz və damar xəstəlikləri
- qan azlığı, şiş xəstəlikləri

257. Kükürd və azot oksidləri nə zaman atmosfərə atılır?

- √ İES və qazanxanalarda maye yanacaq yandırılan zaman
- dəmirin əridilməsi zamanı
- İES və qazanxanalarda işlədilən
- Polad istehsalı zamanı
- poladın əridilməsi zamanı

258. 1997 – ci ildə Monrealda imzalanmış protokol nə haqqında idi?

- orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri haqqında
- ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlər haqqında
- √ ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalının dayandırılması haqqında
- ozon dağıdıcı xlor - flüor üzvi birləşmələri haqqında
- ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalını 2 dəfə azaltmaq haqqında

259. 1987 – ci ildə Monrealda imzalanmış protokol nə haqqında idi?

- orqanizm səviyyəsindən yuxarıdakı müxtəlif sistemləri haqqında
- müxtəlif orqanizmlərin ətraf mühitlə münasibətləri haqqında
- √ ozon dağıdıcı xlor - flüor üzvi birləşmələrinin və digər ozon dağıdıcı maddələrin (ODM) istehsalını 2 dəfə azaltmaq haqqında
- ətraf mühitə təsirinə görə antropogen təsirlər haqqında

- insanın öz iqtisadi, hərbi, mədəni maraqlarını təmin etmək məqsədilə onu əhatə edən xarici mühitə təsirləri haqqında

260. İonlaşdırıcı şüalar buraxan elementlərin izotoplarına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ✓ Radioaktiv izotoplar deyilir
- İonlaşmış kristallar deyilir
- İonlaşmış duzlar deyilir
- Radioaktiv tullantılar deyilir
- Radioaktiv nuklidlər deyilir

261. Dağ süxurlarında olan radioaktiv və kosmosdan yer üzünə düşən şüalanmaları hansı mənbələr yaradır? (Çəki: 1)

- ✓ Təbiətdə olan ionlaşdırıcı mənbələr
- Elektromaqnit mənbələri
- Elektrik ölçü cihazları
- Yer maqnitizmi
- Süni mənbələr

262. Yüksək enerjiyə malik olan şüaların təsiri nəticəsində bir atomdan elektronu çıxarıb digər atoma birləşdirərkən mənfə və müsbət ionlar cütünün yaranmasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- ✓ İonlaşma hadisəsi deyilir
- Şüalanma hadisəsi deyilir
- Elektronalma hadisəsi deyilir
- Yüklənmə hadisəsi deyilir
- Elektron vermə hadisəsi deyilir

263. FEHM və işin təşkilinə gigiyena tələbatına əsasən yuxarı sinif şagirdləri üçün dərs müddətində nə müddətdə kompüterdən istifadə edə bilərlər? (Çəki: 1)

- ✓ I dərstdə 30 dəqiqə II dərstdə 15 dəqiqə
- İstənilən qədər istifadə edə bilərlər
- I dərstdə 25 dəqiqə II dərstdə 20 dəqiqə
- II dərstdə 20 dəqiqə III dərstdə 30 dəqiqə
- İstifadə etməyə icazə verilmir

264. Güclü elektromaqnit şüalanmalarından sayılan cib telefonları nə cür rabitə sayılır? (Çəki: 1)

- ✓ Mobil rabitə sayılır
- Şunursuz rabitə sayılır
- Radar rabitə sayılır
- İntensiv rabitə sayılı
- İmpuls rabitə sayılır

265. Video oyunlar və digər elektrik cihazlarından müntəzəm istifadə edən uşaqlarda hansı xəstəliyə tutulma riski yüksək olur? (Çəki: 1)

- ✓ Leykos xəstəliyi
- Leykomiya xəstəliyi
- Endokrin xəstəliyi
- Onkoloji xəstəlik
- Monal xəstəlik

266. FEHM və işin təşkilinə gigiyena tələbatına əsasən yaşlılar üçün kompüterdə iş müddəti 8 saatlıq iş günündə neçə saat qəbul olunmuşdur? (Çəki: 1)

- ✓ 4 saat qəbul olunmuşdur
- 8 saat qəbul olunmuşdur
- 6 saat qəbul olunmuşdur
- 10 saat qəbul olunmuşdur
- 5 saat qəbul olunmuşdur

267. Ümumiləşdirilmiş məlumatlara əsasən kompüter işlədicilərin monitor arxasında 2 saatdan 4 saata qədər işlədikləri zaman onların səhhətində hansı dəyişikliklər yaranır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- √ Orqanizmdə elə bir dəyişiklik hiss olunmur
- Ürək –damar xəstəlikləri 2 dəfə çox olur
  - Ayaq-hərəkət aparatında xəstəlik 3,1 dəfə çox olur
  - Nəfəs yollarının xəstəlikləri 1,9 dəfə çox olur
  - Sinir istemində pozuntular 4,6 dəfə çox olur
268. Kompüter istifadəçilərinin sağlamlıqlarında bir sıra şikayətlərinin olmasının səbəbi nədir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- √ Əhval-ruhiyyənin yüksəlməsi
- Yuxunun və yaddaşın pozulması
  - Yorğunluq və əsəbilik
  - Saçın tökülməsi və dərinin quruması
  - Gözlərin sancması, baş ağrıları
269. Kompüter istifadəçilərinin görmə qabiliyyəti neçə faiz azala bilər? (Çəki: 1)
- √ 60-85%
- 45-70%
  - 60-70%
  - 35-50%
  - 40-65%
270. Kompüterdə işləyən işçinin işin başlanğıcından 2 saat sonra əmələ gələn baş ağrısının səbəbi nədir? (Çəki: 1)
- √ Otaq havasında ağır aeroionların çoxalmasıdır
- Otaqda karbonun miqdarının çoxalmasıdır
  - Otaqda rütubətin azalmasıdır
  - Otaqda istiliyin artmasıdır
  - Otaqda oksigenin miqdarının azalmasıdır
271. Kompüter işləyən zaman otaqda havanın hansı tərkibi dəyişir? (Çəki: 1)
- √ Havanın aeroion tərkibi pisləşir
- Havanın oksigeni pisləşir
  - Havanın azot tərkibi pisləşir
  - Havanın hidrogen tərkibi pisləşir
  - Havanın rütubəti pisləşir
272. Elektromaqnit şüaları kompüter istifadəçisindən hansı məsafədə olan işçilərə də təsir göstərir? (Çəki: 1)
- √ 5 metr məsafədə
- 8 metr məsafədə
  - 3 metr məsafədə
  - 10 metr məsafədə
  - 7 metr məsafədə
273. Kompüter ətrafında yaranan elektrostatik sahəni zəiflətmək üçün hansı tədbiri həyata keçirtmək lazımdır? (Çəki: 1)
- √ Yerlə birləşdirmək lazımdır
- İzolə etmək lazımdır
  - Az işlətmək lazımdır
  - Şüalandırmaq lazımdır
  - Yerlə birləşdirmək lazım deyil
274. Son illər səhərlərdə böyük tezlikli diapozonlarda elektromaqnit sahələrinin aşağıdakı mənbələrinin sayı artmışdır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ Çuqun sobaları
- DAM-nın radarları
- Kompüterlər
- Kiçik dalğalı sobalar
- Mobil əlaqə sistemləri

275. Ətraf mühitin elektromaqnit çirklənməsi dünya miqyasında vacib məsələ olduğundan ÜST bu problemi hansı problemlər sırasına daxil etmişdir? (Çəki: 1)

- √ Aktual problemlər
- Qlobal problemlər
- Regional problemlər
- Lokal problemlər
- Adi problemlər

276. Son illərdə antropogen təsirlər nəticəsində elektromaqnit sahəsinin genişlənməsi və güclənməsi ətraf mühitə hansı hadisənin formalaşmasına səbəb olmuşdur? (Çəki: 1)

- √ Eketrosmoq hadisəsinin
- Adi smog hadisəsinin
- Fotokimyəvi smog hadisəsinin
- Buluqyaranma hadisəsinin
- Tüstü smogu hadisəsinin

277. Qəbul olunmuş normalara uyğun olaraq kompüterlə işləyən hər bir işçi üçün nə qədər sahə və həcm ayrılmalıdır? (Çəki: 1)

- √ 6 m² və 20 m³ ayrılmalıdır
- 8 m² və 25 m³ ayrılmalıdır
- 10 m² və 30 m³ ayrılmalıdır
- 2 m² və 8 m³ ayrılmalıdır
- 4 m² və 18 m³ ayrılmalıdır

278. Hansı kompüterlərdə maye kristallardan istifadə edilir, baxmayaraq ki, onlar da güclü elektromaqnit sahəsi ətraf mühitdə yaradırlar? (Çəki: 1)

- √ Notbuk portativ kompüterləri
- Fərdi elektron hesablama maşınları
- Videodispleyerlər
- Rəqəmsal televizorlar
- Adi kompüterlər

279. 1 Vt şüalanma gücü ilə işləyən mobil telefonlar insanda hansı xəstəlik yaradır? (Çəki: 1)

- √ Monal xəstəlik yaradır
- Onkoloji xəstəlik yaradır
- Xroniki ciyər xəstəliyi yaradır
- Pnevmaniya xəstəliyi yaradır
- Ruhi xəstəlik yaradır

280. Kompüter otaqlarını işıqlandırmaq üçün hansı lampalardan istifadə olunması məsləhət görülür? (Çəki: 1)

- √ Lyuminesens lampalarından
- Volfrom lampalardan
- Diod lampalardan
- Triod lampalardan
- Kvars lampalardan

281. Kompüter otaqlarında optimalla rütubətlik 21° S temperaturda neçə faiz təşkil edilməlidir? (Çəki: 1)

- 45% təşkil edilməlidir
- 40% təşkil edilməlidir
- √ 60% təşkil edilməlidir
- 55% təşkil edilməlidir
- 48% təşkil edilməlidir

282. Kompüter istifadəçisi ilə ekran arasında məsafə nə qədər olmalıdır? (Çəki: 1)

- √ 50 sm olmalıdır
- 45 sm olmalıdır
- 30 sm olmalıdır
- 35 sm olmalıdır
- 40 sm olmalıdır

283. Kompüter geniş diapazonda hansı müxtəlif elektromaqnit şüalanması yaradır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ Optik şüalar
- Ultrabənövşəyi şüalar
- Yüksək tezlikli və aşağı tezlikli elektromaqnit şüaları
- Rentgen şüaları
- Elektrostatik sahələr

284. Qəbul olunmuş normaya əsasən insanlar üçün təhlükəsiz maqnit sahəsi selinin sıxlığı neçə Qaus qəbul edilmişdir? (Çəki: 1)

- 85 Qaus
- 30 Qaus
- 45 Qaus
- 70 Qaus
- √ 50 Qaus

285. Elektromaqnit sahəsindən mühafizə olunmaq məqsədilə qoruyucu-sanitar mühafizə zonasının həddlərində hansı tikililərin inşasına qadağa qoyulur? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ İstirahət parkları salınır
- Nəqliyyat üçün dayanacaqların
- İstirahət yerlərinin
- İdman və oyun meydançalarının
- Yaşayış binalarının

286. Yaşayış yerlərini kəşib keçən yüksək gərginlikli elektromaqnit sahələrindən insanları qorumaq üçün hansı qoruyucu zonadan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- √ Sanitar-qoruyucu zonadan
- Yaşıllıq zonasından
- Taxta çəpərlərdən
- Beton sütunlardan
- Mühafizə zonasından

287. Zəif səviyyəli elektromaqnit sahəsinin bilavasitə təsirindən orqanizmdə hansı xəstəliklər inkişaf edə bilər? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ Orqanizm stabil vəziyyətdə qalır
- Davranışın dəyişməsi, huşun itirilməsi xəstəliyi
- Bronxit, astma, aritmiya xəstəliyi
- Miqren, xroniki yorğunluq xəstəliyi
- Xərçəng xəstəliyi

288. Ətraf mühitin elektromaqnit çirklənməsi orqanizmin aşağıdakı əsas funksiyalarının zəiflənməsinə və zədələnməsinə səbəb olur. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- √ Sümüklərin nazilməsi

- Həzm sisteminin zədələnməsi
- Psixi pozuntuların artması
- İmmunitetin aşağı düşməsi
- Ürək damar sisteminin zəifləməsi

289. Elektromaqnit sahəsinin hansı təsiri sahəsində aparılan tədqiqatlar insan orqanizminin ən həssas sistemlərini analiz etməyə imkan yaratdı? (Çəki: 1)

- ✓ Bioloji təsiri
- Kimyəvi təsiri
  - Harmonal təsiri
  - Ümumi təsiri
  - Fiziki təsiri

290. Son zamanlar ətraf mühitə elektromaqnit sahəsinin yerin təbii fonu ilə müqayisədə 1000 defədən çox artmasına səbəb olan sahələrdən aşağıdakıları göstərmək olar. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ✓ Elektron cihazlarının sayının azalması
- Elektrik qurğularının kütəvi istehsalı
  - Radioelektron qurğularının istehsalının genişlənməsi
  - Mikroelektron qurğularının istehsalının artması
  - Müxtəlif məişət cihazlarının istehsalının çoxalması

291. İnsanın fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq törənən elektromaqnit sahələrinin diapazonunun genişləndiyi sahələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ✓ Ətraf mühitə elektromaqnit sahəsi stabildir
- Radiolokasiyanın intensiv inkişafında
  - Texnoloji proseslərdə geniş istifadə olunmasında
  - Müxtəlif rabitələrin yaradılmasında
  - Radio əlaqələrin genişləndirilməsində

292. Ekoloji problemləri təhlil etmək məqsədilə elektrik və maqnit sahələrinin bütün növlərini mənşəyinə görə aşağıdakı qruplara ayırırlar. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ✓ Elektrik və maqnit sahələri mövcud deyil
- Yerin sabit elektrostatik və maqnit sahəsi
  - Antropogen mənşəli elektromaqnit sahəsi
  - Bioloji obyektlərdən törənən elektrik sahəsi
  - Günəş və ulduzlardan gələn törəyən elektromaqnit sahəsi

293. Piroliz zibilyandırma zavodlarında bərk məişət tullantıları hansı temperaturda yandırılır? (Çəki: 1)

- ✓ 1700°S
- 1350°S
  - 1600°S
  - 1650°S
  - 1500°S

294. Maye çəkilində olan radioaktiv tullantıları utulləşdirmək üçün hansı metodlardan istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ✓ bitumlaşdırma və şüşələşdirmə
- qablaşdırma və soyudulma
  - şüşələşdirmə və rezinləşdirmə
  - qablaşdırma və şüşələşdirmə
  - bitumlaşdırma və qablaşdırma

295. Radioaktiv tərkibli məhsulların bərk tullantılarını zərərsizləşdirmək üçün hansı üsuldən istifadə edirlər (Çəki: 1)

- ✓ bitumlaşdırmaq üçün yandırılırlar
- formasını dəyişirlər

- adi şəkildə anbarlara göndərilirlər
- böyük həcmə salırlar
- presləyirlər

296. Hələlik hansı sahənin radioaktiv tullantılarını tam zərərsizləşdirmək mümkün olmamışdır (Çəki: 1)

- √ AES –in və hərbi – sənaye kompleksinin
- zavod və kombinatların
- tikinti materialları və asbestlərin
- kombinatların və faydalı qazıntıların
- səhiyyə və elektronikanın

297. Qeyri-üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən produsentlər necə adlanır ?

- √ avtotrof orqanizmlər
- ekoton orqanizmlər
- heterotrof orqanizmlər
- konsumentlər
- mikrosistemlər

298. Vulkan püskürməsi, zəlzələ və s. baş verən gözlənilməz hadisələr hansı faktorlara Aid edilir ?

- √ qeyri-dövri faktorlara
- modifikator faktorlara
- limitləşdirici faktorlara
- kosmik faktorlara
- fizioloji faktorlara

299. Temperatur, su, insan, torpaq, işıq və s.mühitin hansı sahəsinin ayrılmaz hissələridir ?

- √ abiotik amillərin
- antropogen amillərin
- biotik amillərin
- dövri millərin
- biokoz amillərin

300. Y.Odum və C.M.Andersonun tədqiqatları ekologiya elminin hansı inkişaf mərhələsinə təsadüf edir ?

- √ XX əsrin 50-ci illərinə
- XIX əsrin 60-ci illərinə
- XIX əsrin 50-ci illərinə qədər
- coğrafiya elminin yarandığı dövrlərə
- orta əsrlərə

301. Torpaq örtüyünü biosferin bir elementi kimi öyrənən alim kim olmuşdur ?

- √ İ.P.Gerasimov
- A.P.Vinoqradov
- K.K.Markov
- V.R.Volobuyev
- D.L.Armand

302. Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və an çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır ?

- √ dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- helium qazı, dəmir oksidləri, natrium-xlor
- karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
- hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- maqnezium, hidrogen-sulfid, karbon qazı

303. Torpağa qurğuşun tullantıları hansı vasitələrlə atılır ?

- √ avtomobillər
- qara metallurgiya
- əlvan metallurgiya
- yeyinti sənayesi
- neft sənayesi

304. Oksigeni sürətlə mənimsəyən yosunların çoxluq təşkil etdiyi sututarlarda nə kimi ekoloji pozulma baş verir ?

- √ oksigen azalır və balıqlar məhv olur
- fosforlu birləşmələrin mütəhərrikiyi azalır
- sututarlarda torfun qalınlığı artır və bataqlıq yaranır
- su bakteriyalarının miqdarı artır və suyun səviyyəsi aşağı düşür
- suyun dövrünü zəifləyir və buxarlanma azalır

305. Fosfor və azotun mütəhərrik birləşmələri su hövzələrinə daxil olduqda hansı canlıların güclü inkişafı baş verir ?

- √ yosun və mikroorqanizmlər
- hidromorf bitkilər
- alçaq boylu kollar
- sarmaşiq və liyanalar
- mamır və şibyələr

306. Dünyada ən çox açıq üsulla çıxarılan dağmədən sənayesi məhsulları hansı ölkə ərazisindədir ?

- √ ABŞ, İngiltərə, Polşa
- Çin, Yaponiya, Avstraliya
- Azərbaycan, Türkiyə, Brazilya
- Hindistan, Almaniya, Danimarka
- Rusiya, ABŞ, İndoneziya

307. Ümumiyyətlə becərilən sahələr ümumi torpaq fondunun neçə faizini təşkil edir ?

- √ 11,2 %-ni
- 8 %-ni
- 6,7 %-ni
- 9,5 %-ni
- 5 %-ni

308. Dünyada məhsuldar sahələrin ümumi sahəsi təxminən nə qədərdir?

- √ 8500 mln.ha
- 6000 mln.ha
- 7300 mln.ha
- 4200 mln.ha
- 5700 mln.ha

309. Dünya əhalisinin sürətlə artması və düzgün olmayan təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində hər il nə qədər məhsuldar torpaqlar itirilir ?

- √ 6-7 mln.ha
- 3, 5 mln.ha
- 5,5 mln.ha
- 4 mln.ha
- 2-3 mln.ha

310. Karbon və azotun torpaqla toplanması hansı amillərin fəaliyyəti ilə bağlıdır ?

- √ bitki və heyvan qalıqları

- iqlim elementləri
- maqmatik süxurlar
- insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- dağ süxurları və mineralları

311. Dünyanın quru hissəsinin nə qədər sahəsi tropik torpaqlar altındadır ?

- √ 42125.0
- 42064.0
- 42097.0
- 42128.0
- 42036.0

312. Akademik V.V.Polinova görə hansı kimyəvi elementlər fəal miqrasiya olunma xassəsinə malikdir ?

- √ kükürd, brom, yod
- sirkonium, cıvə, stronsium
- molibden, gümüş, sink
- miss, molibden, cıvə
- silisium, dəmir, alüminium

313. Radioaktiv çirkləndiricilər hansı növ çirkləndiricilərə aiddir:

- hidrosfer çirkləndiricilərinə
- √ atmosfer çirkləndiricilərinə
- ionsfer çirkləndiricilərinə
- biosfer çirkləndiricilərinə
- litosfer çirkləndiricilərinə

314. Qlobal radioaktiv yağıntılar nə zaman intensivləşir?

- karbon oksidlərinin miqdarı havada artanda
- rentgen şüalanmasından sonra
- √ nüvə partlayışından sonra
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artanda
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artanda

315. His hissəciklərinin qabiliyyətinə aiddir:

- güclü tüstü cərəyanlarının yaranmasının qarşısını almaq
- təlükəsizlik texnikasına riayət edilməsini təmin etmək
- √ günəş şüalarını udmaq
- radiasiya tozunun ətraf mühitə yayılmasının qarşısını almaq
- iqlimin qlobal pozulmasının qarşısını almaq

316. Radioaktivlik nəyə deyilir?

- √ təbiətdə xarici təsir olmadan elementlərin öz-özünə şüa buraxması hadisəsinə
- insan fəaliyyəti nəticəsində təbii radiasiya fonunun dəyişməsinə
- radiasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasına
- indiki və gələcək nəsillərin sağlamlığının ionlaşdırıcı şüalanmaların zərərli təsirindən qorunmasına
- ionlaşdırıcı şüalar buraxan elementlərin izotoplarına

317. Tezliyi 109-1013 hs olan səsle ne deyilir?

- √ Hipersəslər deyilir
- Harmonik səs deyilir
- Ultrasəs deyilir
- İnfraşəs deyilir
- Akustik səslər deyilir

318. Tezliyi 20000hs-dən yuxarı olan səs necə adlanır? (Çəki: 1)
- √ Ultrasəs adlanır
  - Termonik səs adlanır
  - Titrəyiş səsi adlanır
  - Hipersəs adlanır
  - İnfrasəs adlanır
319. Tezliyi 20 hs-dən aşağı olan səs dalğasına nə deyilir? (Çəki: 1)
- Hipersəs deyilir
  - Zərbəlisəs deyilir
  - Titrəyiş səsi deyilir
  - İltəsəs deyilir
  - √ İnfrasəs deyilir
320. Tezliyi 20 hs ilə 20000 hs arasında olan və ixtiyari elastik mühitdə yayılan mexaniki dalğalara nə deyilir? (Çəki: 1)
- √ Səs dalğaları deyilir
  - Qeyri-elastik dalğalar deyilir
  - Akustik dalğalar deyilir
  - Elektrik dalğalar deyilir
  - Elastik dalğalar deyilir
321. İonlaşdırıcı şüalanma mənbəyi ətrafında mənbənin normal istismarı şəraitində əhalinin normal şüalanma normasından yüksək dozalı ərazisi necə adlanır? (Çəki: 1)
- Müşahidə zonası adlanır
  - Təhlükəli zona adlanır
  - İşçi zona adlanır
  - Poliqou adlanır
  - √ Sanital-mühafizə zonası adlanır
322. Kosmik şüalanmanın və təbii radionuklidlərin torpaqda, qida maddələrində, habelə insan orqanizmində təbii yaratdığı şüalanma dozasına nə deyilir? (Çəki: 1)
- Ümumi radiasiya fonu deyilir
  - Məcburi radiasiya fonu deyilir
  - √ Təbii radiasiya fonu deyilir
  - Spontan radiasiya fonu deyilir
  - İxtiyari radiasiya fonu deyilir
323. Respublika ərazisində atmosfer aerozollarının ümumi β -radioaktivliyi üzrə müşahidələr ölkənin neçə məntəqəsində aparılır? (Çəki: 1)
- 3 məntəqəsində
  - 8 məntəqəsində
  - √ 11 məntəqəsində
  - 5 məntəqəsində
  - 7 məntəqəsində
324. Günəş şüalarının fəallığından asılı olaraq gündəlik radiasiya fonu respublika ərazisində necə dəyişir? (Çəki: 1)
- √ Mövsümlər üzrə dəyişir
  - Hər an dəyişir
  - Radiasiya fonu sabitdir
  - Ümumiyyətlə sabit qalır
  - Mövsümlər üzrə dəyişmir

325. Respublikamızda ətraf mühitin radiasiya fonu üzrə gündəlik müşahidələr bütün bölgələri əhatə edən neçə müşahidə məntəqələrində aparılır? (Çəki: 1)
- √ 41 müşahidə məntəqəsində
  - 39 müşahidə məntəqəsində
  - 37 müşahidə məntəqəsində
  - 35 müşahidə məntəqəsində
  - 40 müşahidə məntəqəsində
326. Təbii mühitin radiasiya şəraitinə hansı göstəricilər üzrə nəzarət edilir? (Çəki: 1)
- İxtiyari radiasiya fonu və rentgen şüalanması
  - Öz-özünə radiasiya fonu və ümumi proton radioaktivliyi
  - √ Təbii radiasiya fonu və ümumi β - radioaktivliyi
  - Texnogen radiasiya fonu və ümumi α radioaktivliyi
  - Məcburi radiasiya fonu və γ şüalanması
327. İonlaşdırıcı şüalara aid olan hansı işlər dövlət inhisarında olmaqla müvafiq icra hakimiyyət orqanlarının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- Radioaktiv maddələrin hasilatı və emalı
  - Radioaktiv mənbələrdən istifadə
  - Radioaktiv maddələrin məhv edilməsi və basdırılması
  - Radioaktiv maddələrin daşınması, saxlanması
  - √ Radioaktiv maddələr üzərində nəzarət yoxdur
328. Respublika hududlarında şüalanmanın əsas gigiyeniya normativlərinə əsasən radiasiya qurğularında işləyən həyatının müəyyən fəaliyyəti dövründə (50 il) yol verilən doza nə qədər olmalıdır? (Çəki: 1)
- 5 Zv
  - 1 Zv
  - √ 2 Zv
  - 3 Zv
  - 4 Zv
329. Respublika hududlarında şüalanmanın əsas gigiyena normativlərinə əsasən radiasiya qurğularında işləyənlər üçün yol verilən orta illik doza nə qədər olmalıdır? (Çəki: 1)
- √ 0,02 Zv
  - 0,06 Zv
  - 0,05 Zv
  - 0,03 Zv
  - 0,01 Zv
330. Respublika hududlarında şüalanmanın əsas gigiyena normativlərinə əsasən əhali üçün bütün həyatı dövründə (70 il) yol verilən şüalanma dozası nə qədər qəbul olunur? (Çəki: 1)
- √ 0,07 Zv
  - 0,06 Zv
  - 0,05 Zv
  - 0,03 Zv
  - 0,5 Zv
331. 1kq maddənin bir saniyədə udduğu enerjiyə nə deyilir? (Çəki: 1)
- Rentgen deyilir
  - Ber deyilir
  - Bekkerel deyilir
  - √ Zivert (Zv) deyilir
  - Kuri deyilir

332. Hansı hissəciklər ionlaşma yaratmırlar lakin onlar atomları stabil vəziyyətdən çıxarıb güclü radioaktivlik yaradırlar (Çəki: 1)
- ✓ Neytronlar
  - Elektronlar
  - Alfa hissəciklər
  - Betta hissəciklər
  - Protonlar
333. Radioaktiv şüa mənbələrindən başqa digər şüalar mənbələri hansılardır? (Çəki: 1)
- Neytron, alfa və betta şüalar
  - Elektronlar, protonlar və nuklidlərdir
  - Rentgen, lazer və elektron şüalar
  - Səs, optik və akustik şüalar
  - ✓ Neytronlar, rentgen və kosmik şüalar
334. β hissəciklər orqanizmə daxil olduqda hüceyrədə nə cür iz qoyurlar? (Çəki: 1)
- ✓ İonlaşdırıcı iz qoyurlar
  - Tədrisən hərəkət edirlər
  - Hec bir hərəkət etməirlər
  - Stabil vəziyyətdə qalırlar
  - Heç bir iz qoymurlar
335. γ -nın təbiəti necədir? (Çəki: 1)
- ✓ Elektromaqnit dalğalarıdır
  - Yüklü hissəciklər selidir
  - Protonlar selidir
  - Kvantlar selidir
  - Elektronlar selidir
336. İonlaşdırıcı şüalanmanın neçə növü vardır? (Çəki: 1)
- ✓ α , β və γ -şüalar
  - γ -, rentgen və neytronlar
  - Proton, α və pozitronlar
  - Rentgen, β və γ -şüalar
  - Neytron, elektron və γ - şüalar
337. Ətraf mühitin radioaktiv çirklənmədən mühfizəsi sahəsindəki fəaliyyət ölkəmizdə qəbul olunmuş hansı qanunlar və əsasnamələr əsasında həyata keçirilir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- ✓ “Ətraf mühitin sağlamlaşdırılması haqqında”
  - “Əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında”
  - “Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında”
  - “Ətraf mühitin monitorinqinin keçirilməsi haqqında”
  - “Ekoloji təhlükəsizlik haqqında”
338. Respublika hüdudlarında şüalanmanın əsas gigiyena normativlərinə əsasən əhali üçün orta illik yol verilən şüalanma doza nə qədər olmalıdır? (Çəki: 1)
- ✓ 0,001 Zv və ya 5 Ber
  - 0,01 Zv və ya 8 Ber
  - 0,03 Zv və ya 10 Ber
  - 0,03 Zv və ya 7 Ber
  - 0,005 Zv və ya 3Ber
339. Radiasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi hansı sənədlərin qəbul edilməsi ilə həyata keçirilir? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- √ Heç bir sənəd qəbul edilmir
- Radiasiya təhlükəsizliyi qaydalarının
- Sərəncam və təlimatların
- Tikinti-norma qaydalarının
- Sanitariya-gigiyeniya normalarının

340. Radiasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasının əsas prinsipləri hansılardır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- √ Texnoloji prinsiplər
- Əsaslandırma prinsipi
- Optimallaşdırma prinsipi
- İqtisadi və sosial amillərin nəzərə alınması
- Normalaşdırma prinsipi

341. Texniki qurğuların nasazlığı, işçilərin səhvi nəticəsində ionlaşdırıcı şüa mənbələri üzərində idarəetmənin itirilməsi və bunun nəticəsi olaraq insanların normadan artıq şüalanmasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- √ Radiasiya qəzası
- Təbii qəza
- Antropogen qəza
- Qeyri-adi qəza
- Texniki qəza

342. İnsan fəaliyyəti nəticəsində təbii radiasiya fonunun dəyişməsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- √ Texnogen dəyişdirilmiş radiasiya fonu
- Təbii radiasiya fonu
- Sərbəst radiasiya fonu
- Stabil radiasiya fonu
- Adi radiasiya fonu

343. İndiki və gələcək nəsillərin sağlamlığının ionlaşdırıcı şüalanmaların zərərli təsirindən qorunmasına nə deyilir? (Çəki: 1)

- √ Əhalinin radiasiya təhlükəsi
- Əhalinin ərzaq təhlükəsi
- Əhalinin virus təhlükəsi
- Əhalinin nüvə təhlükəsi
- Əhalinin sağlamlıq təhlükəsi

344. Radiasiya təhlükəsizliyi, radioaktiv maddələr və digər ionlaşdırıcı şüa mənbələrinə aid əsas sanitariya qaydaları və normalarına nə deyilir? (Çəki: 1)

- √ Radioaktivliyə nəzarət deyilir
- Udulan şüaya nəzarət deyilir
- Elektronlar selinə nəzarət deyilir
- Rentgenə nəzarət deyilir
- Şüalanmaya nəzarət deyilir

345. Təbiətdə xarici təsir olmadan elementlərin öz-özünə şüa buraxması hadisəsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- √ Radioaktivlik deyilir
- Şüaburaxma deyilir
- Lyumine sensiya deyilir
- Smoq hadisəsi deyilir
- Fotoeffekt deyilir

346. İlk dəfə limitləşdirici amillərin əhəmiyyətini hansı alim qanun şəklində təsis etmişdir?

- √ Y.Libix
- K.Mitçerlix

- V.İ.Vernadiski
- İ.İ.Lepexin
- V.V.Dokuçayev

347. Canlı orqanizmlərin metabolizm prosesini idarə edən əsas elementlər hansılardır?

- √ fermentlər
- konfermentlər
- embrionlar
- filogenezlər
- üzvi birləşmələr

348. Ontogenez nədir?

- √ orqanizm doğulandan ölənə kimi getdiyi yoldur
- orqanizmdə baş verən biokimyəvi proseslərdir
- molekulları orqanizmə paylayan əsas elementlərdir
- orqanizmdə hasil edilən əsas elementlərdir
- orqanizmdə olan üzvi kükürd birləşmələridir

349. Canlıların metabolizma prosesini idarə edən əsas elementlər hansılardır?

- √ fermentlər
- konfermentlər
- ontogenezlər
- filogenezlər
- hormonlar

350. Yaşayış mühitindən asılı olaraq mikroorqanizmlər hansı qruplara bölünürlər?

- √ aerob və aneoroblar
- heteretrof və bakteriyalar
- biotop və genotoplar
- ekotip və individlər
- avtotrof və göbələklər

351. Ölü orqanika ilə qidalanan heterotroflar hansılardır?

- √ saprofitlər
- destuktorlar
- parazitlər
- redusentlər
- produsentlər

352. Qeyri-üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən orqanizmlər necə adlanır ?

- √ avtotroflar
- biotoplar
- biosistemlər
- fərdlər
- genofondlar

353. Bütün orqanizmlərin bölündüyü əsas qruplar hansılardır?

- √ avtotrof və heteretroflar
- hüceyrə və növləri
- relyef və süxurlar
- redusent və bakteriyalar
- konsument və parazitlər

354. Təbii qruplaşmaların əksəriyyətinin yerli şəraitə uyğunlaşaraq yaratdıqları qrup elmi cəhətdən nə adlanır?

- √ ekotip
- biotop
- ekosistem
- biosenoz
- genofond

355. Bir növə aid fərdlər birliyi nə adlanır?

- √ populyasiya
- genfondlar
- ekosistemlər
- biotoplar
- biosenozlar

356. Biosistemləri yaradan əsas komponentlər hansılardır?

- √ biotik və abiotik amillər
- biotoplar
- təkamül prosesləri
- ekotip amilləri
- biosenozlar

357. Atmosferdə və çoxsaylı səthi biogen mənşəli çöküntü minerallarının tərkibi hansı elementdən ibarətdir?

- √ oksigen
- maqnezium
- karbon
- qurğuşun
- kalsium

358. Karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması atmosferdə hansı qazın miqdarını süni şəkildə artırır ?

- √ karbon
- kükürd
- metan qazı
- qurğuşun
- hidrogen

359. Əhəng karbonatları və karbon ikioksidi karbonun təbiətdə mövcud olan hansı formasıdır ?

- √ mineral
- kristal
- ionlaşmış
- mayeləşmiş
- bərk

360. Okeanlarda ən çox mövcud olan qaz hansıdır ?

- azot
- √ karbon
- arqon
- fosfor
- hidrogen

361. Bakteriyalar tərəfindən hazırlanan və miqdarı daha çox olan element hansıdır ?

- √ üzvi azot
- natrium -xlor

- dəm qazı
- metan qazı
- karbon 4-oksidi

362. Destibellər (dB) nəyin ölçü vahiddir?

- ✓ səsin titrəyişinin intensivliyinin
- radioaktiv şüalanmanın sürətinin
- elektromaqnit impulslarının təsirlərinin
- işığın yayılma intensivliyinin
- səsin yayılma sürətinin

363. Ultrasəsdə səsin tezliyi nə qədərdir?

- ✓ 20000 hs-dən yuxarı
- 20000 hs-dən aşağı
- 10000 hs
- 1500 hs
- 1000 hs-dən aşağı

364. İnfraşəsdə səsin tezliyi nə qədərdir?

- ✓ 20 hs –dən aşağı
- 27 hs
- 20 hs
- 23 hs
- 25 hs

365. Hansı temperaturda səs 330 m/san sürətlə yayılır?

- ✓ 0°C
- 1°C
- 3°C
- 8°C
- 5°C

366. Hansı səbəb insanların ömrünü 10-12 il qısaladır?

- litosferin çirklənməsi
- ozonsferin çirklənməsi
- ✓ səs çirklənməsi
- atmosferin çirklənməsi
- hidrosferin çirklənməsi

367. Titrəyiş şəklində bərk cisimlərdə yayılan dalğalanma amplitudası hansı tezlikdə hiss olunur?

- ✓ 18 hs tezlikdən yuxarı
- 10 hs
- 13 hs
- 15 hs
- 16 hs

368. Bərk cisimlərdə zərbə və silkələnmə şəklində dalğalanma hansı tezlikdə baş verir?

- ✓ 18 hs tezliyə qədər
- 20 hs
- 19 hs
- 25 hs
- 22 hs

369. Yaylı dəstəklər, xüsusi əlcək və ayaqqabılarda nə zaman istifadə olunur?

- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ✓ titrəyişi azaltmaq üçün
- rentgen şüalanmasının qarşısını almaq üçün
- iri miqyaslı müharibələr baş verdikdə

370. Eşitmə aparatında ağır həddi səs intensivliyinin hansı intervalında yaranır? (Çəki: 1)

- 115-125 dB
- ✓ 120-130 dB
- 100-110 dB
- 118-128 dB
- 105-115 dB

371. Hansı tezliklərdə insanın daxili orqanlarının və mərkəzi əsəb sisteminin funksiyası pozulur? (Çəki: 1)

- 2-90 hs
- ✓ 4-100 hs
- 5-55 hs
- 5-85 hs
- 7-80 hs

372. Titrəyişi azaltmaq məqsədi ilə hansı fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə edilir? (Çəki: 1)

- ✓ Yaylı dəstəklər, xüsusi əlcək və ayaqqabılardan
- Rezin əlcək, rezin ayqqabı və polimer əlcəklərdən
- Kauçuk dəstək, kauçuk əlcək və ayaqqabılardan
- Ebonit dəstək, plastmas ayqqabı və rezin əlcəklərdən
- Rezin əlcək, ebonik əlcək və xüsusi əlcəklərdən

373. Titrəyişi azaltmaq məqsədilə istifadə olunan titrəyiş təcridedicilər hansı materiallardan hazırlanır? (Çəki: 1)

- ✓ Rezindən və yaydan
- Ebonik və kauçukdan
- Kauçuk və rezindən
- Qətran və kauçukdan
- Şüşə və asbestdən

374. Titrəyişi azaltmaq məqsədi ilə titrəyiş yaradan mexanizmlər ilə insan arasında nə yerləşdirilir? (Çəki: 1)

- ✓ Titrəyiş təcridediciləri
- Titrəyiş izolyatorları
- Titrəyiş yayanlar
- Titrəyiş udanlar
- Qoruyucu ekranlar

375. Titrəyiş yol verilən normadan yuxarı olduqda hansı vasitələrdən istifadə edilir? (Çəki: 1)

- Titrəyiş udanlardan
- Titrəyişi məhv edənlərdən
- Titrəyişi genişləndirənlərdən
- Titrəyişi uzaqlaşdıranlardan
- ✓ Titrəyiş təcridedicilərindən

376. Titrəyişi zəiflətmək üçün hansı tədbirləri həyata keçirtmək lazımdır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- Fərdi mühafizə vasitələrindən istifadə etmək
- Titrəyişi dinamik söndürmək

- √ Titrəyiş mənbələrini genişləndirmək
- Titrəyiş mənbəyini ləğv etmək
- Təşkilati-texniki tədbirlər həyata keçirtmək

377. 0-4 hs tezlikli titrəyiş daxili orqanları rezonansa gətirərək hansı xəstəliyin yaranmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- ürək-damar xəstəliyinin
- peşə xəstəliyinin
- √ dəniz xəstəliyi'nin
- mədə xəstəliyinin
- qan xəstəliyinin

378. Hansı tezlikli titrəyiş daxili orqanları rezonansa gətirərək dəniz xəstəliyi yaradır? (Çəki: 1)

- √ 0-4 hs tezlikli titrəyiş
- 0-3 hs tezlikli titrəyiş
- 2-7 hs tezlikli titrəyiş
- 1-5 hs tezlikli titrəyiş
- 2-3 hs tezlikli titrəyiş

379. Hansı tezlikli dalğalanma həyat üçün mühüm olan orqanların (beyin,qara ciyər, mədə) dalğalanmasına uyğun olduğu üçün bele titrəyiş daha təhlükəlidir? (Çəki: 1)

- √ 4-9 hs tezlikli
- 3-7 hs tezlikli
- 5-9 hs telikli
- 3-8 hs tezlikli
- 2-6 hs tezlikli

380. Titrəyiş nəticəsində orqanizmlərdə nə kimi fizioloji dəyişikliklər baş verir? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- Oynaq sistemin zədələnməsi
- Sinirlərin zədələnməsi
- Ürək-damar sisteminin xəstəlikləri
- √ fizioloji dəyişikliklər baş vermir
- Maddələr mübadiləsinin pozulması

381. Bərk cisimlərdə yayılan 18 hs tezlikdən yuxarı tezliklərdəki dalğalanma amplitudası bir yerdə hansı formada hiss edilir? (Çəki: 1)

- Zərbə şəklində
- Dalğa şəklində
- Rəqs şəklində
- √ Titrəyiş şəklində
- Silkələnmə şəklində

382. Bərk cisimlərdə yayılan 18 hs tezliyə qədər dağalanma amplitudası nə şəkildə hiss olunur? (Çəki: 1)

- √ Zərbə və silkələnmə şəklində
- Səsin gurlaşması və genişlənməsi şəklində
- Səsin udulması və yox edilməsi şəklində
- Səsin yayılması və genişlənməsi şəkildə
- Titrəmə və silkələnmə şəklində

383. Ətraf mühitin səs-küydən çirkənməsini aşağı salmaq məqsədi ilə aşağıdakılardan istifadə edilir. Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- Səs məbəyi şüalanmasının istiqamətinin dəyişdirilməsi
- Cox səslə mənbələrin az səslə texnologiyalarla əvəz olunması
- Yaşayış tikintilərində arxitektör-planlaşdırma işləri
- Yeni akustik texnologiyaların tətbiqi
- √ Səs mənbələrinin səsinin yüksəldilməsi

384. Zehni əməklə məşğul olan adamlarda məişət səslərinin təsirindən hansı problemlər yaranır? (Çəki: 1)
- √ Qan təzyiqi yüksəlir
  - Ankoloji xəstəliklər yaradır
  - Stres vəziyyəti yaradır
  - Qulaqlarda karlıq yaranır
  - Ürək döyüntüləri artır
385. Səs ümumi bioloji qıcıqlandırıcı olub, insan orqanizminin hansı orqanlarına təsir edərək müxtəlif fizioloji dəyişikliklər yaradır. Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- √ Orqanizmdə xoş əhval-ruhiyyə yaradır
  - Ürək döyüntüləri qısalır
  - Qan damarlarının daralması baş verir
  - Beyin qabığına qıcıqlanmasına səbəb olur
  - Qan təzyiqi qalxır
386. İnsanın həyatı boyu məruz qaldığı zərərli səslərin mənbələri hansılardır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- √ Yeni səs tutucuların tətbiqi
  - Avadanlıqların gücü və sürəti
  - Məişət avadanlıqlarının hər yerdə tətbiqi
  - Nəqliyyat vasitələrinin çoxalması
  - Yeni intensiv texnologiyaların tətbiqi
387. Səsin intensivliyi onu xarakterizə edən hansı parametrlərdən asılıdır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- √ Mühitin xassələrindən asılıdır
  - Səsin amplitudasından asılıdır
  - Dalğanın formasından asılıdır
  - Səsin periodundan asılıdır
  - Səsin gurluğundan asılıdır
388. İnsan qulağı hansı səsləri qəbul edə bilmir? (Çəki: 1)
- √ İnfraşəsləri və ultrasəsləri
  - Orta səsləri və güclü səsləri
  - Zəif səsləri və gur səsləri
  - İfrat güclü və zəif səsləri
  - Adi səsləri və gurultulu səsləri
389. Bütün şəhərlərə xas olan səs çirklənməsi insanların ömrünün neçə il qısalmasına səbəb olur? (Çəki: 1)
- √ 10-12 il
  - 7-10 il
  - 9-11 il
  - 8-10 il
  - 5-8 il
390. Səsin titrəyişinin intensivliyi loqarifmik şkala üzrə hansı vahidlə ölçülür? (Çəki: 1)
- √ Destibellərlə (dB) ölçülür
  - Santimetrərlə ölçülür
  - Vatlarla ölçülür
  - Kilometrərlə ölçülür
  - hs-lərlə ölçülür
391. Müəssir ekologiyanın qlobal problemlərindən biri də ətraf mühitin nə cür çirklənməsidir? (Çəki: 1)

- √ Səs (akustik) çirklənməsidir
- Tullantılarla çirklənməsidir
- Texnogen çirklənməsidir
- Harmonik çirklənməsidir
- Maqnit çirklənməsidir

392. Havada 0° S temperaturda səsin yayılma sürəti nə qədərdir? (Çəki: 1)

- √ 330 m/san
- 300 m/san
- 370 m/san
- 400 m/san
- 350 m/san

393. Səsin sürəti mühitin hansı fiziki parametrindən asılıdır? (Çəki: 1)

- √ Mühitin sıxlığından asılıdır
- Mühitin şəffaflığından asılıdır
- Mühitin nüfuzetmə qabiliyyətindən asılıdır
- Mühitin nüfuzetmə qabiliyyətindən asılıdır
- Mühitin təmziliyindən asılıdır

394. Səsin spektrinə hansı kəmiyyətlər daxildir? (Çəki: 1)

- √ Səsin ucalığı və tembiri daxildir
- Səsin gurluğu və intensivliyi daxildir
- Səsin harmonikliyi və tembiri daxildir
- Səsin tezliyi və gücü daxildir
- Səsin ucalığı və gurluğu daxildir

395. Səsin əsas xarakteristikasını hansı parametr müəyyən edir? (Çəki: 1)

- √ Səsin spektri müəyyən edir
- Səsin gücü müəyyən edir
- Səsin intensivliyi müəyyən edir
- Səsin amplitudası müəyyən edir
- Səsin tezliyi müəyyən edir

396. Adi smoqun tərkibi hansı çirkləndirici qarışıqlardan ibarətdir? (Çəki: 1)

- CO, CO₂, NaO, H₂O, PbO,
- √ SO₂, NO₂, CO_x, H₂O, C_nH_m
- PbO, HgO, AuO, H₂O, Al₂O₃
- Al₂O₃, FeO, SiO, CdO, HgO
- NO, NO₂, N₂O₅, H₂O, AgO

397. Polad istehsalı zamanı atmosferə hansı çirkləndirici maddələr tullanır? (Çəki: 1)

- √ kükürd oksidləri, karbon oksidləri, bərk hissəciklər
- yod buxarı, flor birləşmələri, su buxarı
- natrium oksidləri, xlor, yod buxarı
- sinz oksidləri, dəmir oksidləri, karbon qazı
- xlor birləşmələri, dəmir oksidləri, su buxarı

398. AES – in atmosferi çirkləndirən tullantıları hansılardır. (Çəki: 1)

- √ radioaktiv yod, radioaktiv təsirsiz qazlar, aerosollar
- duzlar, hepatit, su buxarı
- gümüş ionlar, dəniz ionları, su buxarı
- zing ionları, kalsium, tozlar

- su buxarı, helinionları, aeroxollar

399. İES və qazanxanalarda maye yanacaq yandırılan zaman atmosferə hansı çirkləndiricilər atılır? (Çəki: 1)

- √ kükürd və azot oksidləri
- kalsium və xlor oksidləri
- natrium və fosfor oksidləri
- karbon və xlor oksidləri
- dəmir və aliminum oksidləri

400. Hava hövzəsini antropogen təsirlərdən yaranan zəhərli maddələrdən mühafizə etmək məqsədilə aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsi vacib sayılır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- tullantı qazların atmosferə səpələnməsi
- sanitar – mühafizə zonalarının yaradılması
- √ istehsal müəssisələrinin şəhər daxilində yerləşdirilməsi
- texnoloji proseslərin ekologiyalaşdırılması
- tullantı qazların təmizlənməsi

401. Atmosferdə hansı qazların çoxalması parnik effekti nin yaranmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- O, O₂, N₂O₃
- P₂O₅, CaO, NO₂, O₃
- √ CO₂, CH₄, N – Oksidləri, O₃
- NO, NO₂, NeI, SO₂
- SO₃, SO₂, CO, N-Oksidləri

402. Stratosfer ozonunun azalmasına atmosferdə ildən – ilə artan hansı maddələrin oksidləri təsir göstərir? (Çəki: 1)

- Au, Ag, Hg, - oksidləri
- Ga, Se, Ag,
- √ N, S, C, - oksidləri
- Al, Fe, Hg – oksidləri
- Ca, Na, K – oksidləri

403. Ozon qatının azalmasına hansı maddələr daha çox təsir göstərirlər? (Çəki: 1)

- √ xlor - flüor üzvi birləşmələri və ODM
- ammoniyak və karbon birləşmələri
- Fe birləşmələri və üzvi sintez maddələri
- Ca birləşmələri və ODM
- Na birləşmələri və neft məhsulları]

404. Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirklənməsi necə adlanır? (Çəki: 1)

- √ aerosol çirklənmə adlanır
- duzlu çirklənmə adlanır
- buxarlı çirklənmə adlanır
- turşulu çirklənmə adlanır
- qələvili çirklənmə adlanır

405. Metan qazının ən çox iştirak etdiyi proses hansıdır ?

- kübrələrin istehsal edilməsində
- neft və qazın emalında
- √ antropogen parnik effektində
- sənaye müəssisələrində
- ozon təbəqəsinin dəşilməsində

406. Suyun biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması neçə ilə baş verir ?

- 500 ilə
- ✓ 2 milyon ilə
- 70 min ilə
- 350 min ilə
- 250 ilə

407. Oksigen elementi Atmosferi və hidrosferi hansı təbəqə ilə əlaqələndirir ?

- mantiya
- okean yatağı
- ✓ yer qabığı
- biosfer
- ekzosfer

408. Biogeokimyəvi dövran hansı elementlərin dövr etmə tsikllarının nəticəsində yaranır ?

- kosmik elementlərin
- ekoton elementlərin
- fitofaq elementlərin
- edofogen elementlərin
- ✓ biofil elementlərin

409. V.İ.Vernadskinin « Sabitlik qanunu», onun başqa hansı qanunu əsasında yaradılmışdır ?

- geoloji kəmiyyətlər qanunu
- təkamülün dönməzliyi qanunu
- tolerantlıq qanunu
- ✓ daxili dinamiki tarazlıq qanunu
- ümumi biosfer qanununun

410. Rezindən və yaydan nə məqsədlə istifadə edilir?

- titrəyişi udmaq məqsədilə
- titrəyişi məhv etmək məqsədilə
- ✓ titrəyişi artırmaq məqsədilə
- titrəyişi azaltmaq məqsədilə
- titrəyişi yaymaq məqsədilə

411. Zivert (Zv) nədir?

- ✓ 1 kq maddənin 1 saniyədə udduğu enerjidir
- 12 kq maddənin 12 saniyədə udduğu enerjidir
- 5 kq maddənin 5 saniyədə udduğu enerjidir
- 2 kq maddənin 2 saniyədə udduğu enerjidir
- 10 kq maddənin 10 saniyədə udduğu enerjidir

412. İptiddən və defoliantdan hansı silahlarda istifadə edilmişdir?

- ✓ Kimyəvi silahlara
- Bakteroloji silahlar
- Qırıcı silahlara
- Bioloji silahlara
- Nüvə silahlalarına

413. ABŞ, Rusiya, Fransa, Çin, İngiltərə hansı silaha malikdirlər?

- Qırıcı silahlara
- Bakteroloji silahlar
- ✓ Nüvə silahlalarına

- Kimyəvi silahlara
- Bioloji silahlara

414. Kütləvi qırğın silahlarına hansı silahlar aid edilir?

- Kimyəvi, ümumi qırğın və nüvə silahlar
- Bioloji, fərdi qırğın və qırıcı silahlar
- Bakteriolji, kimyəvi və qırıcı silahlar
- Nüvə, kompleks və bakteroloji silahları
- ✓ nüvə, kimyəvi və bakterioloji silahlar

415. Nə zaman zəhərləyici maddələr bərk, maye, qaz halında olurlar?

- Qırıcı silahlar
- Bakteriolji silahlar
- ✓ Kimyəvi silahlar
- Nüvə silahları
- Bioloji silahlar

416. Hansı obyektlərdə baş verən qəzalar zamanı ətraf mühitdə kiçik dəyişikliklər olur?

- ✓ Kimya obyektlərində
- Kommunal sahələrdə
- Kiçik müəssisələrdə
- Karxanalarda
- Məişət obyektlərində

417. Kimya obyektlərində hansı formada qəzalar baş verə bilər?

- ✓ ən böyük və ağır qəzalar
- ağır qəzalar
- ən böyük və orta ağır qəzalar
- yüngül qəzalar
- orta ağır qəzalar

418. Aşağıdakılardan hansı hal baş verdikdə elə bir dəyişiklik hiss olunmur?

- rentgen şüalanmasından sonra
- karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- ✓ nüvə partlayışı zamanı
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

419. Günəş şüalarının yerə çatmasına his hissəcikləri mane olduqlarına görə yerdə qısa müddətli güclü soyuqlaşma nə zaman baş verə bilər?

- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- ✓ nüvə partlayışı zamanı
- karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- rentgen şüalanmasından sonra

420. Nə zaman xərcəng və digər qorxulu xəstəliklər yayılır?

- ✓ nüvə partlayışından sonra
- rentgen şüalanmasından zamanı
- karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

421. Nə zaman atmosferdə yaranan müxtəlif çirkləndirici maddələrdən ibarət tüstü qatları günəş işığının 90 %-nin yer səthinə çatmasını azaldacaq?
- √ nüvə partlayışından sonra
  - rentgen şüalanmasından zamanı
  - karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
  - azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
  - ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
422. Geniş ərazilərdə öldürücü dozada betta şüalanması nə zaman baş verir?
- rentgen şüalanmasından sonra
  - karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
  - √ nüvə partlayışı zamanı
  - ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
  - azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
423. Çernobılda ən böyük xarakterli faciələrlə nəticələnmiş qəza neçənci ildə baş vermişdir?
- 1989-c ildə
  - 1983-cü ildə
  - √ 1986-cı ildə
  - 1985-ci ildə
  - 1980-cı ildə
424. Tədqiqatlar göstərir ki, əgər iri miqyaslı müharibələr başlarsa ən ağır vəziyyət planetin hansı hissəsində yaranacaq? (Çəki: 1)
- √ Şimal yarımkürəsində yaranacaq
  - Ekvatorda yaranacaq
  - Subtropik zonada yaranacaq
  - Antaktidada yaranacaq
  - Cənub yarımkürəsində yaranacaq
425. Nüvə reaksiyaları nəticəsində qapalı həcmdə böyük miqdarda ayrılan nüvə daxili enerjiden baş verən partlayış təsirli silaha nə deyilir? (Çəki: 1)
- √ Nüvə silahı deyilir
  - Kiyəvi silah deyilir
  - Kütləvi silah deyilir
  - Bakterioloji silah deyilir
  - Atom silahı deyilir
426. Hazırda rəsmi olaraq hansı dövlətlərin silahlı qüvvələri nüvə silahlarına malikdir? (Çəki: 1)
- Polşa, Litva, Latviya, Estoniya, Rusiya
  - Türkiyə, İrak, İran, Gürcüstan, Polşa
  - √ ABŞ, Rusiya, Fransa, Çin, İngiltərə
  - Azərbaycan, Türkiyə, İran, Macarıstan
  - Ukrayna, İran, ABŞ, Çin, Hindistan
427. Nüvə partlayışı ətraf mühitə nə kimi dəyişikliklər yaradır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- İnzibati mərkəzlər dağılır
  - Canlı qüvvə məhv olur
  - Yanğınlar və radioaktiv zəhərlənmələr baş verir
  - Sənaye və hərbi obyektlər dağılır
  - √ Ətraf mühit dəyişməz qalır
428. Hal-hazırda dünyada ən güclü kütləvi qırğın silahı hansı silah sayılır? (Çəki: 1)

- √ Nüvə silahı
  - Fiziki silahlar
  - Bakterioloji silah
  - Kimyəvi silah
  - Kütləvi qırğın silahı
429. Lokal müharibələr zamanı ətraf mühitdə mühafizə olunan təbii ərazilər hərbi əməliyyatların bir hissəsinə çevrilir və bu nə kimi ekoloji problemlərin yaranmasına səbəb olur? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- √ O qədər də böyük dəyişiklik olmur
  - Mədəni-tarixi abidələr məhv edilir
  - Planetin mədəni müxtəlifliyi azalır
  - Planetin bioloji müxtəlifliyi azalır
  - Mədəni-tarixi abidələr zədələnir
430. Bombaların partlaması zamanı yaranan çuxurlar (çalalar) sonradan ekoloji problemlər yaradan hansı proseslərin yaranmasına səbəb olur? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- Yoluxucu xəstəliklərin yaranmasına
  - Ərazinin biogeokimyəvi balansının dəyişməsinə
  - Eroziya prosesinin yaranmasına
  - √ Təsərrüfat fəaliyyətinin genişlənməsinə
  - Bataqlıqların əmələ gəlməsinə
431. Müharibə dövründə adətən döyüş sursatlarının neçə faizi partlamamış qalır və bunun nəticəsində müharibədən sonra da insan itkisi davam edir? (Çəki: 1)
- √ 10%-i
  - 17%-i
  - 8%-i
  - 5%-i
  - 15%-i
432. İnsanları kütləvi qırmaq üçün istifadə edilən bakterial vasitələr və zəhərlər necə adlanır? (Çəki: 1)
- Kütləvi qırğın silahı adlanır
  - Nüvə silahı adlanır
  - √ Bakterial silah adlanır
  - Kimyəvi silah adlanır
  - Fərdi silah adlanır
433. Kimyəvi silahlarla zəhərləyici maddələr hansı aqreqat halında olur? (Çəki: 1)
- √ Bərk, maye, qaz
  - Buxar, tüstü, qətran
  - Kristal, maye, buxar
  - Aerosol, buz, kristal
  - Buxar, qaz, aerosol
434. Hansı silahlar böyük qüvvəyə və müxtəlif dağıdıcı təsirlərə malikdir? (Çəki: 1)
- √ Nüvə silahları
  - Kimyəvi silahlar
  - Bakterioloji silahlar
  - Qırıcı silahlar
  - Bioloji silahlar
435. Əgər iri miqyaslı müharibələr baş verərsə planetinhansı hissəsində atmosferin daha güclü çirklənməsi baş verəcəkdir? (Çəki: 1)
- √ Şimal yarımkürəsində

- Cənub yarımkürəsində
- Suptropik zonalarda
- Qütblərdə
- Cənub yarımkürəsində

436. Müharibələr təsərrüfat sahələrinin azalmasına və insanların məskunlaşdığı mühitə zərər yetirməklə yanaşı ətraf mühitdə nə kimi ekoloji ziyanlar yetirir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- Texnika karroziyaya uğramış
- Kimyəvi maddələrin qalıqları qalmış
- Yüksək toksiki maddələr qalmış
- ✓ Ətraf mühitə böyük dəyişiklik olmamış
- Sahələr minalanmış

437. Hansı silahlarda xəstəlik yayan canlı orqanizmlərdən, yaxud xəstəliyə yoluxmuş toz və ya maye ilə doldurulmuş döyüş sursatlarından istifadə olunur? (Çəki: 1)

- Kütləvi qırğın silahlarında
- Qırıcı silahlarda
- ✓ Bakterioloji silahlarda
- Nüvə silahlarında
- Kimyəvi silahlarda

438. Kimyəvi silahlarda istifadə olunan hazırda prinsipcə bir-birindən fərqlənən zəhərli maddələr insan orqanizminə nə kimi təsir göstərir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- Boğucu təsir göstərir
- Ümumi zəhərləyici təsir göstərir
- ✓ Cüzi zəhərləyici təsir göstərir
- Sınır-paralitik təsir göstərir
- Psixogen təsir göstərir

439. Kimyəvi silahlarda əsasən hansı zəhərləyici maddələrdən istifadə edilmişdir? (Çəki: 1)

- ✓ İptidən və defoliantdan
- Sianit və civədən
- Selen və indiumdan
- Civə və talliumdan
- Kükürd və sianitdən

440. Kimyəvi silahlarla ətraf mühiti və biosferi zəhərləmək üçün hansı vasitələrdən istifadə edirlər? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)

- ✓ Avtomobil nəqliyyatından
- Raketlərdən
- Bomba
- Mina və mərmilərdən
- Təyyarələrdən

441. Hansı kütləvi qırğın silahında zəhərləyici maddələr hərəkət etmə qabiliyyətinə malik olub, orqanizmin həyatı üçün yüksək toksiki təhlükə yaradır (Çəki: 1)

- Bakterioloji silahlar
- Fərdi silahlar
- ✓ Kimyəvi silahlar
- Nüvə silahları
- Qırıcı silahlar

442. İnsan və digər orqanizmləri, biotani hərbi zərərli maddələrinin köməyi ilə zəhərləyən silahlar necə adlanır? (Çəki: 1)

- Nüvəsilahları
- Fərdi silahlar

- √ Kimyəvi silahlar
  - Bakterioloji silahlar
  - Qırıcı silahlar
443. Nüvə silahları ətraf mühitdə nə kimi təsirlər yaradır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- Ətraf mühitə zərbə dalğası yayılır
  - Radioaktiv şüalanma güclənir
  - Elektromaqnit impuls təsirləri artır
  - Işıq şüalanması yayılır
  - √ Ətraf mühitin vəziyyətində dəyişiklik yaranmır
444. Nüvə, kimyəvi və bakterioloji silahlar hansı qırğın silahlarına aid edilir? (Çəki: 1)
- Fərdi qırğın silahlarına
  - Kompleks qırğın silahlarına
  - Xüsusi qırğın silahlarına
  - √ Kütləvi qırğın silahlarına
  - Ümumi qırğın silahlarına
445. Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?
- √ 5 %-ə qədər
  - 0.53
  - 10%-ə qədər
  - 90 %-dən çox
  - 0.75
446. Biogeokimyəvi maddələr dövrənini hansı proses təmin edir?
- √ canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
  - cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
  - qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
  - bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur
  - ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur
447. Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövrən necə adlanır?
- kiçik su dövrənini
  - maddələrin sintezi dövrənini
  - √ biogeokimyəvi dövrənini
  - böyük su dövrənini
  - böyük bioloji dövrənini
448. Biogeokimyəvi dövrənini Böyük bioloji dövrəndən fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?
- dövretmə sürəti daha çoxdur
  - hidrosfer olmadan kiçik dövrən baş vermir
  - günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
  - bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir
  - √ yalnız biosfer daxilində tamamlanır
449. Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?
- √ biogeokimyəvi dövrənini
  - dağəmələgəlmə prosesi
  - kosmik şüalanma
  - fiziki aşınma
  - böyük bioloji dövrənini

450. Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ?
- √ aşınma, yerdəyişmə, çökmə
  - metamorfizmin və daşlaşma
  - yeraltı suların hərəkəti
  - radioaktiv parçalanma
  - kristallaşma və ərimə
451. Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?
- trapesiya
  - ellips
  - dairə
  - √ spiral
  - piramida
452. Günəş enerjisi ilə Yerə dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verən proses hansıdır ?
- böyük su dövrəni
  - avtotrof sistemlərin dövrəni
  - √ maddələrin böyük dövrəni
  - biofil elementlərin yerdəyişməsi
  - maqmatik süxurların çevrilməsi
453. Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrəni hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?
- kimyəvi elementlərin
  - biratıl sistemlərin
  - √ avtotrof və heterotrof sistemlərin
  - maqmatik süxurların
  - konsument və redusentlərin
454. Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosfer arasında baş verən proses necə adlanır?
- √ maddələr dövrəni
  - biokimyəvi tsikl
  - trofik zəncir
  - dövretmə sürəti
  - biokimyəvi funksiya
455. Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?
- √ trofik zəncir vasitəsilə
  - biofil elementlərlə
  - konsentrasiya funksiyası ilə
  - dövretmə sürəti ilə
  - biokoz maddələrlə
456. Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?
- √ günəş radiasiyası
  - temperatur və təzyiq
  - geoloji dövrəni
  - kondensasiya prosesi
  - biogeokimyəvi dövrəni
457. Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- ✓ kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı
- populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı

458. Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- kataklizm prosesilə
- kosmik sistemlərin təsiri ilə
- mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- dağəmələgəlmə prosesilə
- ✓ günəş aktivliyi ilə

459. Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- sansız faktorların təsiri təlimi
- ✓ canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi
- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
- təbii faktorların

460. Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- ✓ atıl maddələr
- kimyəvi maddələr
- üzvi maddələr
- biogen maddələr
- biokoz maddələr

461. Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmiş sistem necə adlanır ?

- ✓ təbii ekosistem
- antropogen ekosistem
- xarici ekosistem
- bioloji ekosistem
- daxili ekosistem

462. Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- ✓ təkamül faktorları
- morfoloji faktorlar
- insan faktorları
- fizioloji faktorlar
- mübarizə faktorları

463. Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlanıb hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- maddələr mübadiləsini
- karbonun dövrünü
- su dövriyyəsini
- fotosintez prosesini
- ✓ vihid dövriyyəni

464. Dioksin və ona oxşar maddələr hansı təsirlər yaradır? (Çəki: 1)

- onkoloji, embriotoksiki, leykotik təsirlər
- katarat, konserogen, onkoloji təsirlər
- ✓ mutagen, konserogen, embriotoksiki təsirlər
- şüalanma, isitmə, soyutma təsirləri

- mutagen, zəhərləyici, allerqiy təsirlər

465. Dünyada sənaye tullantılarının yığılıb qalması hansı ekoloji vəziyyətin yaranmasına səbəb olur (Çəki: 1)

- ✓ Kritik ekoloji vəziyyətin
- dayanıqsız ekoloji vəziyyətin
- dayanaqlı ekoloji vəziyyətin
- normal ekoloji vəziyyətin
- stabil ekoloji vəziyyətin

466. İES və qazanxanalarda işlədilən hansı yanacaq nisbətən ekoloji təmiz hesab edilir? (Çəki: 1)

- ✓ qaz yanacağı
- torf yanacağı
- qeyri – üzvi yanacaq
- üzvi yanacaq
- odun yanacağı

467. Çirklənməyə görə obyektləri bir – birindən ayırırlar. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- torpağın çirklənməsi
- yerətrafi kosmik fəzanın çirklənməsi.
- ✓ Zavod və fabriklərin çirklənməsi
- səth və yeraltı suların çirklənməsi
- atmosfer havasının çirklənməsi

468. Ətraf mühitə təsir xarakterinə görə antropogen təsirlər necə cür olur? (Çəki: 1)

- fiziki, optik, elektrik, bioloji
- akustik, bioloji, kimyəvi, mexaniki
- optik, akustik, bioloji mexaniki
- kimyəvi, ionlaşdırıcı, bioloji, optik
- ✓ mexaniki, fiziki, kimyəvi, bioloji

469. Hansı hallarda insanların ətraf mühitlə qarşılıqlı təsiri baş verir. Hansı cavab düzgün deyil. (Çəki: 1)

- insanların məişət fəaliyyəti proseslərində
- insanların hərbi təsir proseslərində
- ✓ insanların klinik ölüm prosesində
- insanların istehsal fəaliyyəti proseslərində
- insanların həyat fəaliyyəti proseslərində

470. Hansı maddələr ətraf mühiti daha çox çirkləndirir? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)

- ✓ yeyinti məhsulları
- nuklidlər
- neft və neft məhsulları
- kanserojen maddələr, pestisidlər
- ağır metallar

471. Ağır metallarla, pestisidlərlə, kimyəvi maddələrlə, müxtəlif ərintilərlə baş verən çirklənmələr hansı növ çirklənməyə aiddir? (Çəki: 1)

- ✓ kimyəvi çirklənmə aiddir
- bioloji çirklənməyə aiddir.
- ion çirklənməsinə aiddir
- səs – küy çirklənməsinə aiddir
- optik çirklənməyə aiddir

472. İstilik, səs – küy, radioaktiv və elektromaqnit çirklənmələr hansı növ çirklənməyə aiddir? (Çəki: 1)

- aerosol çirklənməyə aiddir
- dispers çirklənməyə aiddir.
- mexaniki çirklənməyə aiddir
- √ fiziki çirklənməyə aiddir
- optik çirklənməyə aiddir

473. trans edildikdə və trans meridional miqrasiyalar vaxtı coğrafi zonalarının adaptasiyasının düz gəlməsinin prosesi hansıdır?

- √ desinrinoz
- fiziki reaksiya
- deataptasiya
- elektromaqnit sahə
- virus transduksiyası

474. İnsanın yeni şəraitdəki kosmosdakı yeni şəraitə uyğunlaşdıqdan sonra əvvəlki bacarığının bərpa edilməsi prosesi necə adlanır?

- readaptasiya
- √ deataptasiya
- simbiot şərait
- tibbi intervensiya
- desinrinoz

475. Torpaqda üzvi maddələrin mineralaşması əsasən hansı şəraitdə gedir?

- rütubətli şəraitdə
- donuşluq şəraitində
- arid və humid şəraitdə
- yüksək temperaturda
- √ aerob və aneorob şəraitdə

476. Litosferi ən çox çirkləndirən mənbə və sənaye sahəsi hansıdır?

- yüngül sənaye
- energetika sənayesi
- kömür sənayesi
- √ metallurjiya sənayesi
- yeyinti sənayesi

477. Yer atmosferin əsas qazları, biogen mənşəli azot və oksigen, o cümlədən bütün yeraltı qazlar hansı funksiyaları yaradırlar?

- konsentrasiyası funksiyası
- biokimyəvi funksiya
- biogeokimyəvi funksiya
- √ qaz funksiyası
- reduksiya funksiyası

478. Ətraf mühiti hansı maddələr daha çox çirkləndirmir?

- kükürd oksidləri
- karbon oksidləri
- √ dəmir oksidləri
- tozlar və karbohidrogenlər
- azot oksidləri

479. Hansı maddələr ətraf mühiti daha çox çirkləndirmir?

- neft və neft məhsulları
- nuklidlər
- √ yeyinti məhsulları
- ağır metallar

- kanserojen maddələr, pestisidlər
480. nüvə partlayışları güclü elektromaqnit şüalanması yaratdığından, partlayışdan sonra şüalanma hansı obyektlərdə işin pozulmasına yaxud təmamilə sıradan çıxmasına səbəb olacaqdır? Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- ✓ Obyektlərin işində pozuntular olacaq
  - Energetika sistemində
  - Elektron sistemlərində
  - Kompüter sistemlərində
  - Rabitə obyektlərində
481. Nüvə partlayışından sonra ətraf mühitə hansı növ yağıntıların düşməsi intensivləşir? (Çəki: 1)
- ✓ Qlobal radioaktiv yağıntıların
  - Qurumlu yağıntıların
  - Zəhərli yağıntıların
  - Metal yağıntıların
  - Turş yağıntıların
482. Nüvə partlayışları zamanı geniş ərazilərdə öldürücü dozada hansı şüalanma baş verəcək? (Çəki: 1)
- ✓ β - şüalanma
  - Zəhərli şüalanma
  - Rentgen şüalanması
  - Neytronlar seli
  - radioaktiv şüalanma
483. Nüvə zərbəsindən sonra atmosfərə kullu miqdarda hansı maddələr düşərək ətraf mühitin çirklənməsinə səbəb olur. Hansı cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- ✓ Heç bir maddə atılmır
  - Müxtəlif karbohidrogenlər
  - Azot və kükürd oksidləri
  - Ağır metallar və toksiki maddələr
  - Karbon oksidləri
484. Ən böyük texnogen xarakterli faciələrlə nəticələnmiş qəza 1986-cı ildə hansı şəhərdə baş vermişdir? (Çəki: 1)
- ✓ Çernobılda
  - Xarkovda
  - Odessada
  - Kazanda
  - Kiyevdə
485. Texnogen təsirlərdən hansı obyektlərdə baş verən qəzalar daha təhlükəli və fəlakətli ekoloji qəzalar sayılır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- ✓ Kiçik gücə malik olan İES-də
  - Kimya müəssisələrində
  - Su anbarlarında və bəndlərdə
  - Neft və qaz borularında, nəqliyyat sistemində
  - Radiasya obyektlərində
486. Qəzalar və fəlakətlər lokal xarakter daşmasına baxmayaraq onların ekoloji nəticələri necə olur? (Çəki: 1)
- ✓ Geniş məsafələrə yayılır
  - Kiçik ərazilərə yayılır
  - Demək olar ki, yayılmır
  - Rayona yayılır
  - Lokal xarakter daşıyır

487. Antropogen qəzaların ekosistemlərə təsirləri arasında hansı obyektlər xüsusi təhlükəli sayılır? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- ✓ Kiçik bir müəssisədə baş verən yanğın
- Geniş ərazilərdə müşə yanğınları
  - Neft borularında və tankerlərdə baş verən qəzalar
  - Radioaktiv və zərərli maddələrin daşınması zamanı baş verən qəzalar
  - AES-də və kimyəvi müəssisələrdəki qəzalar
488. Nüvə partlayışlarından sonra atmosferdə yaranan müxtəlif çirkləndirici maddələrdən ibarət tüstü qatları günəş işığının neçə faizinin yer səthinə çatmasını azaldacaq? (Çəki: 1)
- ✓ 90%-ni
- 45%-ni
  - 70%-ni
  - 85%-ni
  - 50%-ni
489. Nüvə partlayışlarından sonra insanların səhhətində nə kimi problemlər yaranacaqdır? (Çəki: 1)
- ✓ Xərçəng və digər qorxulu xəstəliklər yayılacaq
- əsəb sistemi pozulacaq
  - Stres hallar keçirəcəklər
  - İmmunitet azalacaq
  - Səhhətlərində dəyişiklik olmayacaq
490. Nüvə partlayışları zamanı günəş şüalarının yerə çatmasına his hissəcikləri mane olduqlarına görə yerdə nə baş verə bilər? (Çəki: 1)
- ✓ Qısa müddətli güclü soyuqlaşma
- Güclü zəlzələlər
  - Böyük dağıntılar
  - Uçqunlar baş verə bilər
  - Böyük və güclü fırtınalar
491. Atmosferdə olan hansı çirkləndirici, günəş şüalarını udmaq qabiliyyətinə malikdir? (Çəki: 1)
- ✓ his hissəcikləri
- Qurum
  - Aerosollar
  - Dispers hissəciklər
  - Qum hissəcikləri
492. Nüvə partlayışları nəticəsində his, qum hissəcikləri atmosferdə hansı təbəqənin nazilməsinə səbəb olacaqdır? (Çəki: 1)
- ✓ Ozon təbəqəsinin
- Stratosfer təbəqəsinin
  - Buludların
  - Nüvə təbəqəsinin
  - Troposfer təbəqəsinin
493. Nüvə partlayışları zamanı ətraf mühitdə nə kimi hadisələr baş verə bilər? Hansı cavab düzgün deyil (Çəki: 1)
- ✓ Elə bir dəyişiklik hiss olunmaz
- Güclü tüstü cərəyanlarının yaranması
  - Atmosferin toz, his, qum, torpaqla çirklənməsi
  - Radiasiya tozunun ətraf mühitə yayılması
  - İqlimin global pozulması
494. Su ekosistemləri və bütövlükdə biosfer üçün hansı məhsulların dənizə və okeana axıtılması böyük təhlükə hesab olunur? (Çəki: 1)

- √ Neft və neft məhsullarının
  - Çirkab suların
  - Məişət sularının
  - Kommunal çirkab sularının
  - Kimyəvi maddələrin
495. Kimya obyektlərində baş verən qəzalarda nə kimi ekoloji problemlər yaranır? Hnası cavabdüzgün deyil? (Çəki: 1)
- √ Ətraf mühittə kiçik dəyişikliklər olur
  - Su mənbələri zəhərli maddələrlə yoluxur
  - Torpaq zəhərlənir
  - İnsan və heyvanlarda kütləvi zəhərlənmələr baş verir
  - Atmosferin yerüstü təbəqəsi zəhərli maddələrlə yoluxur
496. Ekoloji nəticə baxımdan ən böyük və ağır qəzalar hansı obyektlərdə baş verir? (Çəki: 1)
- Kiçik müəssisələrdə
  - Karxanalarda
  - Məişət obyektlərində
  - √ Kimya obyektlərində
  - Kommunal sahələrdə
497. Yüksək texnogen standartlara malik olan ölkələrdə hansı səbəblərdən texnogen ekoloji qəzalar baş verə bilər. Hnası cavab düzgün deyil? (Çəki: 1)
- √ Ekoloji qəzalar baş verə bilməz
  - İstehsalatda baş verən sınımlar
  - Təbii fəlakətlərin təsirindən
  - Təhlükəsizlik texnikasına riayət edilməməsi
  - İnsanların səhvlərindən
498. Yüksək texnoloji standartlara malik olan ölkələrdə belə texnogen ekoloji qəzalar baş verə bilərmi? (Çəki: 1)
- √ Baş verə bilər
  - Mümkün deyil
  - Baş verməsi ehtimal olunmur
  - Bəzən ola bilər
  - Müstəsna halda
499. Qəzalar və fəlakətlər qəflətən baş verdiyindən nə cür xarakter daşıyır? (Çəki: 1)
- Ümumi xarakter daşıyır
  - Kütləvi xarakter daşıyır
  - √ Lokal xarakter daşıyır
  - Regional xarakter daşıyır
  - Nöqtəvi xarakter daşıyır
500. Texnoqen qurğuların qəzası zamanı nə baş verir və canlı orqanizmlərin kütləvi qırğını, iqtisadi ziyanlar yaranır? (Çəki: 1)
- Təbii qəzalar yaranır
  - Fəlakətlər yaranır
  - İstehsalat qəzaları yaranır
  - √ Texnologu qəzalar yaranır
  - Antropogen qəzalar yaranır